

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

OVER DE INDUSTRIËLE EIGENDOMSRECHTEN ALS INBRENG IN DE HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

Fabrieks- en Handelsmerken — Uitvindingsoctrooien — Nijverheidsmodellen en tekeningen

Bij de schatting van de verkoopswaarde van een commerciële of industriële onderneming is de Faam dikwijls de dominerende factor. En, de Faam is evenzeer een zaak van Intellectueel Recht als van stoffelijk belang... stelliger nog: van beide. M.B.

De fabrieks- en handelsmerken, de uitvindings-, verbeterings- of invoeroctrooien, de nijverheidsmodellen en -tekeningen, komen meer en meer voor, als inbreng, in de oprichtingsacten van handelsvennootschappen.

Doch, men heeft de neiging — overigens ten onrechte — deze soort van inbrengen op dezelfde voet te beschouwen als de materiële inbrengen... «waarvan de vennoten beweren volkomen kennis te hebben.»

Er is nochtans een fundamenteel verschil. Om zich hiervan rekenschap te geven, herinnere men zich slechts dat de authenticiteit en het bestaan zelf van een materiële inbreng op het eerste zicht merkbaar zijn, om zo te zeggen op tastbare wijze kunnen worden geconstateerd. De waardeschatting ervan is alleen een kwestie van vergelijking. Integendeel, geeft het zien — of aanraken — van het proces-verbaal van deponering van een fabrieks- of handelsmerk, van de officiële titel van een uitvindingsoctrooi, van een verbeterings- of een invoeroctrooi of van het proces-verbaal van deponering van een nijverheidsmodel of -tekening, geen enkele waarborg, zelfs niet de minste geruststelling over de authenticiteit noch over het bestaan zelf van de inbreng. Deze hangt inderdaad af van factoren welke niet op het eerste zicht te schatten zijn: de geldigheid en de waarde van de eigendomstitel.

Niettemin figureert de inbreng van een industrieel recht in de oprichtingsacte van een vennootschap bijna altijd met een tegenwaarde. En deze kan worden beschouwd als zijnde de waardeschatting van de inbreng door ieder der vennoten afzonderlijk en allen tezamen.

Aldus komt het hoogst eigenaardig probleem voor dat door deze soort van inbreng wordt gesteld.

Het zou niet moeilijk zijn te bewijzen dat in talrijke oprichtingsacten van vennootschappen, of soms zelfs door het feit zelf van het bestaan dezer acten, die inbreng zowel *de jure* als *de facto* nietig is. En toch valt het niet te ontkennen dat goed vastgelegde Industriële Eigendomsrechten de vorm van inbreng kunnen betekenen, die niet alleen voor de inbrenger lucratief is, maar in staat om de grondslag te vormen der bedrijvigheid van talrijke vennootschappen.

Evenmin kan het onbekend zijn dat dergelijke inbrengen — gelijk goede wijn — met de jaren beter worden. Zo gaat het met de onderscheidingstekens die in de gedaante van fabrieks- en handelsmerken langzaam maar zeker een cliënteel hebben gevormd en die in zekere zin de faam van de producten, welke de vennootschap fabriceert en/of verkoopt, concretiseren.

Worden de rechten op het fabrieks- en handelsmerk van de vennootschap betwist en komen zij te vervallen, dan stort meteen het hele commerciële gebouw ineen, dat met behulp van een kostbare publiciteit en dikwijls van een goed ontwikkelde techniek en een behoorlijke commerciële organisatie is opgetrokken.

Op dezelfde wijze kan een nietig verklaard octrooi een vennootschap ten onder brengen, niet alleen door het verlies van een tijdelijk monopolie, maar ook en vooral door de vrijheid van namaak, die door het vervallen van het monopolie ontstaat en die de concurrentie onmiddellijk zonder enige kosten laat profiteren van de resultaten ener dikwijls zeer kostbare instelling voor de geoctrooieerde werkwijze of het geoctrooieerde voorwerp en soms van de uitrusting welke ter vervaardiging van die voorwerpen nodig is.

Eveneens zou een vennootschap zich al spoedig van een bepaald commercieel voordeel beroofd zien, indien de toeëigening van een nijverheidsmodel of -tekening, object van de inbreng, onzeker is, bijvoorbeeld door de betwisting van de hoedanigheid van creator van de inbrenger.

De verwarring zou niet alleen ontstaan door het

verlies der exclusiviteit van nijverheidsmodel of -tekening, maar vooral ook door de verspreiding van concurrerende modellen of tekeningen die het origineel karakter, waar de vennootschap voordelen uit trok, te niet zouden doen.

Vandaar dat degelijke kennis omtrent de « juridische staat » van de Industriële Eigendomsrechten een essentiële eis is, wanneer zij het voorwerp van inbreng in handelsvennootschappen uitmaken en als zodanig in geldwaarde geschat worden en door de andere vennoten worden betaald.

De onderhavige uiteenzetting heeft voornamelijk voor doel de aandacht van belanghebbenden en allen, die aan de oprichting van handelsvennootschappen deelnemen, op het bijzonder aspect van deze vorm van inbreng te vestigen, subs. de meest voorkomende oorzaken van ongeldigverklaring van de Industriële Eigendomsrechten aan te duiden en de middelen te suggereren om de vernietiging van de ingebrachte privative rechten of het aanvaarden van betwistbare of zelfs door nietigheid bedreigde rechten te kunnen verhinderen.

* * *

OVER FABRIEKS- EN HANDELSMERKEN

Een merk dat dient om de voorwerpen van de fabricage of van de handel ener inrichting te onderscheiden, mag slechts samen met die inrichting worden overgedragen.

Ten opzichte van derden is de overdracht slechts van kracht na de deponering van een uittreksel der akte waarbij zij wordt vastgesteld in de vormen welke voor de deponering van het merk zijn voorgeschreven.

(Artikel 7 van de Wet van 1 April 1879, 23 Januari 1935).

Le dépôt d'un acte constatant le transfert d'une marque doit être fait conformément à l'article 7 de la loi du 1er avril 1879; ce dépôt est aussi imposé dans le cas où la marque est transférée par voie d'apport à une société.

(Tribunal de Comm., Bruxelles, 26 novembre 1931. v. Rev. Dr. Int. 1932, n° 3, p. 37; Les Nov., n° 156, p. 668).

Heel weinig artikelen van Handel en Industrie worden nog zonder merk verkocht. De tijd ligt nog niet zo ver achter ons, dat in een kruidenierswinkel bijvoorbeeld de bakken op een rij stonden, waarin zich allerlei koopwaar bevond die onder het oog van de klant in zakken werd gedaan en afgewogen. Op onze dagen is practisch alles te voren verpakt, gewogen en gemerkt. Maar twee bakken zout bijvoorbeeld zijn en zullen altijd blijven: twee bakken zout, anonieme producten, het een met het ander verward al zijn ze van verschillende herkomst, zelfs wanneer het een van betere kwaliteit is dan het ander. Daarentegen zullen twee pakjes zout, zelfs al liggen ze naast elkaar, uitsluitend door hun merk altijd afgezonderd zijn en iets eigens hebben. Het zijn geen twee hoopjes zout meer, het zijn het pakje X en het pakje Y. Zo gaat het practisch met alle handelsproducten. Er bestaan nog enkele zeldzame uitzonderingen, maar de lijst wordt steeds kleiner, want wij leven in het tijdperk van het affiche, het etiket, de verpakking, de bekleding, allemaal toepassingsmiddelen voor het fabrieksmerk.

Een kar zand, een hoop grint voor beton, hout in de vorm van stammen, planken, mutserds of takkebossen, enz. zijn nog enkele overlevende voorbeelden van de anonieme verkoop, daar hun technische bestemming en hun plaats van herkomst voor het oogblik nog voldoende worden geacht. Doch het is stellig

dat practisch alle verbruiksartikelen en gebruiksvoorwerpen meer en meer de wet van de kruidenierswaren zullen ondergaan. De verkoop van kolen in papieren zakken is een typisch voorbeeld en een voorafbeelding van verhandeling-in-verpakking van producten die aan de invloed van de merkenverkoop schenen te kunnen ontsnappen.

Alle merken steunen onvermijdelijk op reclame en de kapitalen die aan publiciteit worden besteed zijn waarlijk enorm. Die kapitalen hebben slechts één doel: het merk bekend te maken.

Aldus zijn er fortuinen om zo te zeggen gekristalliseerd rondom fabrieks- en handelsmerken. De vermaardheid is in zekere zin een criterium voor de beoordeling van de extrinsieke waarde van een merk. Het komt zelfs vaak voor dat het merk alleen het voornaamste element van een handelsonderneming vormt.

Men kan er de betekenis van schatten als men zich voorstelt dat bepaalde grote ondernemingen plotseling hun merk als concurrentiemiddel zouden moeten missen.

Het is derhalve begrijpelijk dat men hoe langer hoe meer fabrieks- en handelsmerken als inbreng ontmoet in de oprichtingsacten van handelsvennootschappen.

De inbreng van een fabrieks- en handelsmerk zal dus, van welke ouderdom het ook weze, altijd een inbreng zijn die bijzondere aandacht vereist.

Welnu, de inbreng van een fabrieks- en handelsmerk bij de oprichting van een handelsvennootschap kan op zichzelf van nul en gener waarde zijn, indien niet aan bepaalde eisen van de wet, die op eenvoudige maar onverbidelijke wijze de te vervullen voorwaarden regelt om zich op een privaat recht te kunnen beroepen, wordt voldaan.

In bepaalde gevallen zelfs betekent de inbreng van het fabrieksmerk in de vennootschap op zichzelf de vernietigende factor van het privaat recht. Die toestand moge ongelofelijk schijnen, maar komt niettemin veelvuldiger voor dan men denkt.

Wanneer men bedenkt dat de vennootschap wellicht belangrijke kapitalen zal besteden aan de aankoop van reclamemateriaal, drukwerk, verpakking, etiketten, vormen, matrijzen, enz., kan men zich rekenschap geven van de ramp welke het gevolg kan zijn van verwaarlozing of onwetendheid, bij de oprichting van een vennootschap, bijvoorbeeld van de « juridische staat » van de ingebrachte fabrieks- en handelsmerken.

Over het algemeen komt die ramp te laat aan het licht, op het moment dat de vennootschap, in volle bedrijf, met een concurrerende onderneming in botsing komt ingevolge een namaak.

Als men daarbij bedenkt dat het meestal merken van goede faam zijn of in volle opkomst, die worden nagemaakt, zal men moeten toegeven dat de ongelukkige situatie in al haar steriliteit steeds aan het licht treedt, juist op ogenblikken dat de vennootschap gebruik zou moeten kunnen maken van heel de defensieve kracht die uit een onschendbaar eigendomsrecht, dit wil zeggen uit een juridisch gezonde toestand, voortvloeit.

* * *

Wetgeving, Jurisprudentie en Bewijsvoering

Organieke wet betreffende fabrieks- en handelsmerken van 1-4-1879 (Staatsblad van 3-4-1879), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 29-1-1935 (Staatsblad van 8-2-1935).

Voornaamste bepalingen:

Artikel 1. — Wordt beschouwd als fabrieks- of handelsmerk, elk teken, dat ter onderscheiding van nijverheidsvoortbrengselen of handelsvoorwerpen dient. De naam van een persoon, alsook de firma van een handelshuis of nijverheidsinrichting kan, in de onderscheidende vorm, welke er door de belanghebbende aan gegeven is, als merk dienen.

Artikel 2. — Niemand kan aanspraak maken op het uitsluitend gebruik van een merk, indien hij de deponering er van niet verricht heeft in de vormen aangeduid bij artikel 4 van deze wet.

Artikel 3. — Het recht op het merk wordt verkregen door het eerste kennelijk gebruik in het Rijk. De kennelijkheid volgt hetzij uit het feit dat vóór de deponering het merk in de belanghebbende kringen gekend was als dienende ter onderscheiding van de voortbrengselen van een nijverheidsbedrijf of van de voorwerpen van een handel, hetzij uit de deponering zelf.

Artikel 4. — Al wie een merk wil deponeren is gehouden, ter griffie van de Rechtbank van Koophandel van de plaats waar hij in het handelsregister ingeschreven is, het model van zijn merk, in drievoudig exemplaar, vergezeld van een cliché te deponeren.

Artikel 7. — Een merk dat dient om de voorwerpen van de fabricage of van de handel ener inrichting te onderscheiden, mag slechts samen met die inrichting worden overgedragen.

Ten opzichte van derden is de overdracht slechts van kracht na de deponering van een uittreksel der akte waarbij zij wordt vastgesteld in de vormen welke voor de deponering van het merk zijn voorgeschreven.

Artikel 16. — De deponering verricht in overtreding van de beschikkingen van deze wet zal nietig verklaard worden op verzoek van iedere belanghebbende.

Hetzelfde zal geschieden met elke deponering welke te kwader trouw werd verricht.

Het vonnis dat de nietigheid uitspreekt wordt bij kanttekening vermeldt op de deponeringsakte, zodra het in kracht van rechterlijke gewijsde is getreden.

* * *

Daar enerzijds de kwestie omvangrijk is en de aspecten van de toepassingen veelvuldig zijn, en wij anderzijds met deze mededeling slechts een vluchtig overzicht bedoelen, geven wij hieronder alleen bepaalde elementen van de problemen, waaraan de principiële conclusies die hierna zijn uitgewerkt, beantwoorden. Belangstellenden in een bijzonder geval zullen, uitgaande van de essentiële begrippen die wij uit de teksten hebben gelicht, deze laatste gemakkelijk terugvinden en de bewijsvoering, die de besluiten rechtvaardigt welke ons essentieel voorkomen, aanzienlijk kunnen versterken.

Onze beschouwing put het onderwerp natuurlijk niet uit — op verre na niet — doch zij vormt er wel het substantiële stramien van.

De volgende aantekeningen hebben dus ten doel bepaalde, dikwijls vergeten begrippen in herinnering te brengen, ofwel te bewijzen dat de inbreng van een fabrieks- en handelsmerk inderdaad een echte valstrik kan verbergen, zowel voor de inbrenger of overdrager als voor de vennootschap of overneemster.

* * *

1. *De inbreng van een fabrieks- en handelsmerk maakt de inbreng van het handelsfonds verplichtend.*

Artikel 7 van de organieke wet van 1 April 1879 op de fabrieks- en handelsmerken, stelt als essentiële voorwaarde tot de geldigheid van de overdracht van een merk, dat die overdracht vergezeld gaat van de overdracht van de inrichting wier fabrikaten of handelsproducten het merk dient te onderscheiden.

Deze bepaling heeft noodzakelijk ten doel te beletten dat de overdracht der merken een gelegenheid tot fraudes zou worden, en ook om de oprechtheid en goede trouw der commerciële handelingen veilig te stellen (Circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken van 8 Juli 1879).

Onder « inrichting » hoeft men niet noodzakelijk het onroerend goed of de gebouwen te verstaan waar de industrie en de handel worden gedreven, waarop het merk betrekking heeft.

Die uitdrukking moet veeleer in de zin van handelsfonds worden opgevat, of zelfs van het deel van het handelsfonds waarvan het merk, voorwerp van de overdracht, dient om de producten of voorwerpen te onderscheiden.

In bepaalde gevallen zelfs, als het over een fabrieksmerk gaat, zal het voldoende zijn, terzelfdertijd als het merk, het fabricageprocédé over te dragen of de formules van toebereiding of conditionnering van de producten welke het merk dient aan te duiden ofwel, wanneer het een handelsmerk betreft, de cliënteel of de klandizie af te staan.

Teneinde alle vanwege derden ontvankelijke betwisting te ondervangen, zelfs indien het geen namakers betreft, door wie bijvoorbeeld op grond van artikel 16 van de wet om de nietigverklaring van de overdracht wordt verzocht, is het aan te bevelen in de acte, tegelijk met de inbreng van het merk, de inbreng van het handelsfonds te vermelden of althans van dat deel van het fonds dat er op betrekking heeft.

Jurisprudentie

Dans les affaires de la Chartreuse, il a été décidé que l'établissement consistait uniquement dans le secret de fabrication de la liqueur et qu'une marque ne doit pas nécessairement être attachée à telle ou telle usine déterminée où se fabrique le produit qu'elle individualise; elle suit ce produit ailleurs si le siège de la fabrication est déplacé. — Comm. Brux. 13 février 1907, Journ. Trib. col. 231. — Arrêt Cour d'Appel Bruxelles, 20 mai 1910, Pand. Pér., 788; Comm. Bruxelles, 27 juni 1911, Pand. Pér. 1131 (v. Les Nov., n° 141, p. 664.)

L'achat de la recette pour la fabrication de la « Gelée Victoria » emporte transmission de la marque. — Comm. Brux., 24 février 1896: Pand. Pér., n° 650. (v. Les Nov., n° 141, p. 664.)

Une marque suit nécessairement le sort d'une entreprise cédée si le cessionnaire a repris toute celle-ci, rien excepté ni réservé, et si l'entreprise comportait l'exploitation de la marque et que le cessionnaire s'est obligé à poursuivre cette exploitation. — Cour d'Appel Bruxelles, 9 janvier 1926. (v. Rev. Dr. Int. 1926, n° 2, p. 27.)

Une cession de marque n'étant valable que pour autant qu'elle soit accompagnée de celle de l'établissement, celui qui a, par acte authentique, aliéné son établissement, est devenu incapable de faire ultérieurement un acte constatant ou confirmant la cession de sa marque. — Cour d'Appel de Gand, 26 juillet 1923. (v. Rev. Dr. Int. 1924, n° 1, p. 8; Les Nouvelles, n° 160, p. 670.)

L'établissement d'une fabrique de cigarettes se compose uniquement de tous ses secrets de fabrication, c'est-à-dire du choix et de la composition des tabacs. — Bruxelles, 8 janvier 1935. (v. Rev. Dr. Int., n° 3-4, p. 45.)

Un père qui intervient à un acte de Société, pour faire à ses quatre fils, qui s'associent pour continuer ses affaires, donation de l'immeuble ou s'exerçait son industrie, leur transmet par le fait même de cette donation, à défaut de stipulation contraire, la marque déposée par lui. — Bruxelles, 17 décembre 1900. (v. Les Nov., n° 150, p. 667.)

Il est de jurisprudence administrative d'accepter le dépôt d'actes portant cessions partielles, telle la transmission d'une marque pour une partie seulement des produits pour lesquels elle a été déposée (v. Code des Droits Intellectuels. — J. Hamels, page 90.)

* * *

2. De inbreng van een handelsfonds kan de inbreng van een of meer fabrieks- en handelsmerken bevatten.

Bij de oprichting van een handelsvennootschap, waarbij goederen in natura worden ingebracht, en vooral bij de overdracht van een handelsfonds of gedeelte van een handelsfonds, verzuimt men heel dikwijls melding te maken van het bestaan van merken die bij genoemd fonds of bij het bepaalde deel van het ingebrachte handelsfonds behoren.

In dat geval worden de merken natuurlijk niet in genoemde inbrengposten, dit wil zeggen in de oprichtingsacte van de vennootschap, bepaald. Zodoende schept men een bron van moeilijkheden, niet alleen door het feit dat de vennootschap ten aanzien van derden zonder rechten is, maar ook door de onduidelijke verhouding welke tussen de inbrenger en de vennootschap bestaat. Want, al is het waar dat een merk niet kan worden overgedragen zonder het handelsfonds waarop het betrekking heeft, omgekeerd verbiedt de wet geenszins de overdracht van een handelsfonds zonder de bijbehorende merken. Er blijft dus in zulk geval een ernstige twijfel bestaan omtrent het lot der bedoelde merken.

Over het algemeen wordt bij stilzwijgen der conventie aangenomen dat de overdracht van een handelsfonds overdracht van het merk insluit. Doch artikel 7 van de wet lost de kwestie niet op. Men moet zich dus verlaten op de bedoeling van partijen. Maar het zal juist deze gemeenschappelijke bedoeling zijn waarover partijen niet meer accoord gaan, zodra zich een betwisting voordoet tussen inbrenger en vennoten. Om alle latere discussies te vermijden is het beter dat die gemeenschappelijke bedoeling in de oprichtingsacte duidelijk wordt omschreven.

Trouwens, men zal op deze wijze niet alleen alle latere betwisting tussen overdrager en overnemer vermijden, doch evenzeer iedere twijfel van de zijde van derden; ook zal men in ruime mate de regeling van de officiële overdracht van het merk vergemakkelijken. Ingevolge zal men, wanneer de overdracht zich over andere landen uitstrekt, de regeling van de overdracht van het merk in de onderscheiden landen, waar het ten gunste van de inbrenger is gedeponéerd, vergemakkelijken, door in de inbrengposten de landen te vermelden waar het merk is gedeponéerd, met de nummers en de datums van de betreffende deponering.

Jurisprudentie

S'il est vrai que la marque de fabrique ne peut être cédée sans l'établissement dont elle sert à distinguer les objets de fabrication ou de commerce, il ne s'en suit

nullement que la vente de l'immeuble dans lequel le commerce était exercé, et du matériel se trouvant dans cet immeuble implique nécessairement la cession de la marque de fabrique. Le fait de n'avoir pas cédé le secret de fabrication implique la non cession de la marque. Corr. Mons, 31 juillet 1889. (v. Les Nov., n° 141, p. 644.)

* * *

3. De inbreng van een gedeponéerd fabrieks- of handelsmerk vereist aandacht voor de authenticiteit der rechten van de inbrenger op het merk.

Het spreekt van zelf dat om een gedeponéerd merk op regelmatige wijze te kunnen inbrengen, de inbrenger ongetwijfeld houder moet zijn van het eigendomsrecht op het merk voorwerp van de inbreng. En dit recht moet zeker zijn.

Men zou de inbreng van een merk door een vennoot niet mogen aanvaarden, wanneer deze zelf niet in staat is zijn eigendomsrecht te bewijzen.

Het zal mogelijk zijn zich hiervan te vergewissen door de overlegging te vragen van de acte van deponeering van het merk, of desgevallend van de overdrachtsacte krachtens welke de inbrenger eigenaar van het merk is geworden tengevolge van een vroegere overdracht. Men zal ook overlegging eisen van de resultaten van het onderzoek naar voorbekendheden en van het rapport over de verschillen met de eerder bestaande merken welke in de loop van genoemd onderzoek werden geconstateerd.

* * *

4. Het is mogelijk een nog niet gedeponéerd fabrieks- en handelsmerk in te brengen.

Wanneer de inbrenger de eerst algemeen bekende gebruiker van het ingebrachte merk is, is het niet noodzakelijk dat het merk door hem werd gedeponéerd.

In dat geval is artikel 7 van de organieke wet niet van toepassing, althans niet in haar tweede bepaling, want het betreft het afstaan van het eenvoudige recht tot deponering, voortvloeiend uit het eerst algemeen bekende gebruik van het merk krachtens artikel 3 van dezelfde wet. De oprichtingsacte zal dan op geldige wijze melding kunnen maken van de inbreng ten voordele van de vennootschap van dat recht tot deponering. Het is intussen duidelijk dat het afstaan van dit deponeringsrecht terzelfdertijd het afstaan van het handelsfonds of gedeelte van het handelsfonds noodzakelijk maakt, voor de aanduiding van welks producten of voorwerpen de inbrenger een algemeen bekend gebruik van het merk, voorwerp van de inbreng, heeft gemaakt. De overneemster zal dan de regelmatige deponering van het merk te haren gunste kunnen doen.

Jurisprudentie

Est reconnu valable le dépôt d'une marque fait par un cessionnaire qui avait acquis préalablement le droit dérivant du premier usage de la marque, comme accessoire de l'établissement correspondant. — Cour d'Appel de Liège, 13 novembre 1934, conf. Huy, 28 mars 1933. (v. Rev. Dr. Int., 1935, n° 8, p. 152; Les Nov., n° 146, p. 665, n° 165, p. 672.)

Le droit d'effectuer un dépôt régulier a été reconnu à la filiale, d'une société à laquelle cette dernière avait fait l'apport de ses « marques, formules, spécialités, organisation et clientèle », bénéficiant ainsi du premier usage fait par la société apporteuse. — Comm. Brux. 16 mars 1934. (v. Les Nov., n° 146, p. 665.)

* * *

5. *Zelfs indien de inbrenger de eerste deponent van het ingebrachte merk is, moet worden overgegaan tot de verrichting der formaliteiten die de regelmatige overdracht van het merk verzekeren.*

Wanneer de inbrenger de eerste deponent van het merk is, dient men de overdracht der rechten onder een dubbel aspect onder het oog te zien :

- a) tussen partijen;
- b) ten opzichte van derden.

a) *Tussen partijen.*

De stand van een door de oprichtingsacte van een handelsvennootschap ingebracht merk zal onmiddellijk als gezond worden aangemerkt, indien :

1. de inbrenger inderdaad de ware eigenaar van het merk is op het ogenblik van de inbreng;

2. de inbreng niet alleen het merk omvat maar eveneens het handelsfonds of gedeelte van het handelsfonds welks objecten het merk dient aan te duiden.

De wet schrijft geen enkele andere voorwaarde voor, noch enige formaliteit, hetzij voor de overdrager of voor de overneemster.

Door deze regelmatige inbreng heeft de inbrenger afstand gedaan van zijn monopolierecht ten gunste van de vennootschap. Ook heeft hij afstand gedaan van alle voordelen van de organieke wet van 1 April 1879. Van haar kant heeft de vennootschap zich verzekerd van het stilzweigen van de inbrenger, 't is te zeggen van zijn volledige verzaking aan iedere latere opeising van het recht van eerste deponent.

Het is alleszins wenselijk dat de acte geen enkele twijfel laat bestaan omtrent het definitieve en onvoorwaardelijke karakter van de inbreng, respectievelijk van de overdracht van het merk.

b) *Ten opzichte van derden.*

Ten opzichte van derden, openbaart het onderzoek van de stand van een merk, dat regelmatig langs de weg ener oprichtingsacte van een handelsvennootschap is ingebracht, een geheel ander aspect van de zaak.

Hier legt de wet de verplichting op, de formaliteit te vervullen voorgeschreven door artikel 7, paragraaf 2.

De overnemer is dus verplicht het uittreksel van de acte, die de overdracht vaststelt, te deponeren in de vormen welke voor de deponering van het merk zijn voorgeschreven. Die bepaling is er een van openbare orde. Zij moet door de overnemer nauwgezet worden nagekomen, op straffe van zich het middel te zien weigeren om ten overstaan van derden zijn rechten op de uitsluitende eigendom van het merk te doen gelden, bijvoorbeeld in geval van namaak of nabootsing.

Men begaat een ernstige fout door de aandacht van de overnemer niet uitdrukkelijk te vestigen op die formele bepaling van de organieke wet op de fabrieks- en handelsmerken.

De door die wettelijke bepaling voorgeschreven formaliteit wordt inderdaad geëist, niet van de overdrager, maar wel van de overnemer.

* * *

6. *Wanneer de inbrenger niet de eerste deponent is of wanneer hij niet de eerst algemeen bekende gebruiker is, dient men onmiddellijk de vroegere deponeringen of mutaties na te gaan.*

Wanneer de inbrenger niet de eerst algemeen bekende gebruiker is, of bij ontstentenis van een regelmatige deponering te zijnen gunste, is hij niet gequalificeerd om het merk op geldige wijze over te dragen.

Een regelmatige overdracht van bedoeld merk, dat

ten opzichte van de inbrenger wordt geacht niet te bestaan, is niet denkbaar.

Niettemin, indien de inbrenger, hoewel niet de eerst algemeen bekende gebruiker noch de deponent van het merk, er vroeger de regelmatige overnemer van geworden is, zal de overdracht ten gunste van de vennootschap bij inbreng kunnen geschieden, door voorafgaande regeling op vordering van de inbrenger. Deze zal eerst, en volgens het geval, hetzij de deponering verrichten krachtens zijn verworven recht, dat uit het eerste algemeen verbruik voortvloeit, hetzij de deponering van de overdracht — te zijnen gunste — van het merk regelen, dat regelmatig gedeponerd was ten gunste van de vroegere rechthebbende. Indien deze regeling reeds plaats gehad heeft, zal de inbrenger het bewijs daarvan overleggen.

Jurisprudentie

Lorsqu'une marque de fabrique régulièrement déposée a fait l'objet d'une ou de plusieurs cessions non déposées conformément à l'article 7, paragraphe 2, de la loi du 1er avril 1879, le dernier cessionnaire ne peut prétendre à aucun droit privatif sur la marque tant que les cessions intermédiaires n'auront pas été régulièrement déposées.

Ne satisfait pas aux prescrits de l'article 7, paragraphe 2, le dépôt d'un extrait d'un acte fictif passé entre le créateur de la marque et le dernier cessionnaire mais non accompagné de l'extrait des actes de transmissions. Cour d'Appel de Gand, 26 juillet 1923. (v. Rev. Dr. Int. 1924, n° 1, p. 8; Les Nov., n° 160, p. 670.)

* * *

7. *De inbreng van een merk, dat niet aan de wettelijke bepalingen voldoet, is van generlei waarde aangezien de rechten der vennoten ten opzichte van derden nietig zijn.*

Wil een merk regelmatig kunnen worden overgedragen, bijvoorbeeld door inbreng in een handelsvennootschap, dan is het ook nodig dat het merk, voorwerp van overdracht, aan de voorschriften van de wet op de merken beantwoordt.

Vooreerst is het nodig dat het teken of de tekens, waaruit het is samengesteld, in staat zijn de producten of voorwerpen, die het merk dient aan te duiden, te onderscheiden. Deze voorwaarde spruit voort uit artikel 1 van de organieke wet.

Indien voorts het merk, voorwerp van de overdracht, bestaat uit de naam van de inbrenger of uit de firma-naam, waarvan deze zich bediende om zijn industrie of handel aan te duiden, is het noodzakelijk dat die naam of firmanaam op kennelijke wijze gebruikt of regelmatig gedeponerd werd in een onderscheidende vorm om als fabrieks- en handelsmerk te kunnen worden beschouwd.

Indien het merk, voorwerp van de overdracht, niet aan deze voorwaarden beantwoordt, zal de overdracht nietig zijn.

Zij zal eveneens nietig zijn indien de inbrenger niet gequalificeerd is om de rechten op het uitsluitend gebruik van het merk op te eisen, overeenkomstig artikel 2 of krachtens een eerst algemeen bekend gebruik overeenkomstig artikel 3 van de organieke wet.

Jurisprudentie

Attendu... qu'en effet, ni la Société en nom collectif X, ni les frères A. B. et C. qui l'on constituée,

n'avaient qualité pour mettre l'action publique en mouvement du chef de la prétendue contrefaçon de la marque « Y » déposée le ... par leur père au greffe du Tribunal de Commerce d'Audenarde.

Qu'à tort le premier juge relève que les frères A. B. et C. puisent leur propriété non dans la cession qui leur avait été faite de la marque, mais dans leur droit successoral.

Que les formalités de l'article 7 de la loi susdite sont, pour la rendre opposable aux tiers, applicables à toute transmission de marque, même en cas de succession « ab intestat » et que, comme elles n'ont pas été accomplies avant les faits incriminés, les parties civiles ne peuvent dans l'espèce invoquer la protection de cette loi.

Cour d'Appel de Bruxelles, 26 février 1930. (v. Les Nouvelles, n° 158, p. 669; Rev. Dr. Int. 1930, p. 112.)

* * *

8. *Zelfs indien het ingebrachte merk voldoet aan alle wettelijke bepalingen, maar de bij de overdracht behorende formaliteiten niet behoorlijk zijn vervuld, is de inbreng eveneens van generlei waarde, daar de overnemer zonder rechtsmiddel is ten aanzien van derden, terwijl de overdrager geen recht meer kan laten gelden.*

De gevolgen van het niet-verrichten der bij artikel 7, paragraaf 2, van de organieke wet voorgeschreven formaliteiten zijn gewoonweg rampspoedig.

Immers het doel van de deponering van het uittreksel, waarbij de overdracht van het merk wordt vastgesteld, is: die overdracht geldig te maken ten aanzien van derden, in zo verre natuurlijk de overdracht zelf regelmatig is.

Bij gebrek aan vervulling dezer door de wet verplichte formaliteit bevindt de overnemer zich zonder enig middel van actie tegenover namakers of zelfs tegenover iedere derde die zijn rechten op de eigendom van het merk betwist.

Zijnerzijds kan de overdrager evenmin optreden, aangezien hij door het feit zelf van de overdracht, zich ontzet heeft van het recht op het merk en aldus belangloos is geworden.

Inderdaad, wanneer de acte, die de overdracht vaststelt, niet tegenover derden kan worden gebruikt, daarentegen kunnen dezen zich er op beroepen. Overigens zullen derden in het algemeen op de hoogte zijn wanneer de overdracht uit een authentieke acte blijkt, zoals de oprichtingsacte van een handelsvennootschap; een dergelijke acte wordt in de bijlage tot het Staatsblad openbaar gemaakt en is daardoor verzekerd van een belangrijke publiciteit.

Al te dikwijls zijn belanghebbenden geneigd te geloven dat het, om aan de eisen der wet te voldoen, volstaat dat de overdracht van het merk in een regelmatig opgemaakte acte beschreven wordt, in het bijzonder een authentieke acte, namelijk de acte van oprichting der vennootschap. Moge dit juist zijn ten opzichte van de overdrager, geheel anders staat het ten aanzien van derden, en zulks niettegenstaande de publiciteit die door de plaatsing in de bijlage tot het Staatsblad aan de vennootschapsacte wordt gegeven.

Deze publiciteit volstaat geenszins en voldoet zeker niet aan de bepaling van artikel 7, paragraaf 2, van de wet op de merken.

Want al is het waar dat de oprichtingsacte van een handelsvennootschap, of een uittreksel van die acte — naargelang de juridische vorm der vennootschap — ter griffie van de Handelsrechtbank is gedeponeerd, in feite gaat het hier slechts om een formaliteit welke

uitsluitend voortvloeit uit de bepalingen van de wet op de handelsvennootschappen.

Deze deponering van de oprichtingsacte of van het uittreksel, evenals de daarop volgende publiciteit, voldoen derhalve in genen dele aan de bepaling der wet op de merken, die de overnemer van een merk verplicht tot « het deponeren van een uittreksel van de acte die de overdracht vaststelt in de vormen welke voor de deponering van het merk zijn voorgeschreven ».

Jurisprudentie

Au cas où une marque a fait l'objet d'une transmission, une action en justice n'appartient qu'à celui qui s'est conformé à l'article 7 de la loi. — Cour de Cassation, 12 janvier 1905. (v. Pas. I, 80; Les Nov., n° 166, p. 672.)

Le dépôt d'un acte constatant le transfert d'une marque doit être fait conformément à l'article 7 de la loi du 1er avril 1879; ce dépôt est aussi imposé dans le cas où la marque est transférée par voie d'apport à une Société. A défaut de l'accomplissement légal, une marque ne peut, à un titre quelconque, devenir la base d'une action. — Trib. de Comm. Bruxelles, 26 novembre 1931. (v. Rev. Dr. Int. 1932, n° 3, p. 37; Les Nouvelles, n° 156, p. 668.)

Lorsqu'une marque déposée est cédée, la cession doit être notifiée selon l'article 7 de la loi pour devenir opposable aux tiers. Si les prescriptions légales n'ont pas été respectées, le cessionnaire n'est pas recevable à agir en contrefaçon contre un tiers. Le cédant n'est pas davantage recevable car n'étant plus propriétaire de la marque, il n'a plus d'intérêt direct à l'action et ne peut se substituer à celui qui a un intérêt direct. Trib. de Comm. Bruxelles, 17 mars 1951. (v. Rev. Dr. Int., n° 5, p. 103.)

* * *

9. *Om de regelmatige overdracht van een ingebracht merk te verzekeren is het noodzakelijk dat de overnemer de acte of een uittreksel van de acte, waarbij de overdracht wordt vastgesteld, deponeert.*

Zeer vaak hebben overnemers van merken de overdracht willen regelen door een acte te deponeren die na de overdracht was opgesteld, in de hoop aldus te voldoen aan de formaliteit voorgeschreven door art. 7 van de wet op de merken.

Doch de eis van die bepaling is formeel: het deponeren van een uittreksel van de acte zelf die de overdracht vaststelt.

Bijgevolg moet, zodra een acte de regelmatige overdracht van een merk vaststelt of zodra een acte een overdracht van een instelling of een handelsfonds vermeldt, een uittreksel van deze acte worden gedeponeerd, zelfs wanneer — in het tweede geval — het merk, dat bij de inrichting of het handelsfonds behoort, er slechts impliciet het lot van volgt.

De hierna geciteerde jurisprudentie duldt geen aarzeling terzake van de onverbiddelijke verplichting om aan de voorschriften van artikel 7 te voldoen, door deponering van de acte die oorspronkelijk het bewijs van de overdracht vaststelt. Het onverbiddelijke karakter van deze bepaling maakt iedere andere acte, die achteraf zou worden opgesteld met het doel om de acte van de vorige overdracht hetzij te bevestigen, hetzij te interpreteren, van nul en gener waarde.

Jurisprudentie

Le dépôt d'un acte établi, postérieurement à la cession, en vue de la formalité dudit dépôt, n'est pas conforme à la disposition légale, l'article 7 prescrivant

formellement le dépôt d'un extrait de l'acte même qui constate la transmission.

Ce dépôt a pour but de faire connaître aux tiers non seulement le titulaire actuel de la marque, mais également la manière dont celle-ci a été transmise afin de leur permettre de vérifier la régularité de cette transmission et le dépôt d'un acte passé pour les besoins de la cause est inopérant; or, tel est bien le caractère d'un acte qui ne constitue qu'une déclaration et confirmation de ce qu'un acte antérieur portant cession aurait été passé. Trib. de Comm. Bruxelles; 6 février 1931, confirmé par arrêt de la Cour d'Appel du 11 juin 1932. (v. Rev. Dr. Int. 1933, n° 2, p. 23; Les Nov., n° 160, p. 670.)

Lorsqu'une marque déposée a fait l'objet d'une ou de plusieurs cessions dont la notification est opérée en vertu de l'article 7 de la loi du 1er avril 1879, il faut déposer un extrait du ou des actes constatant la ou les cessions, à l'exclusion de documents préparés pour les besoins de la cause, et notamment d'attestations de notoriété.

Le propriétaire actuel effectif de la marque ayant intérêt à voir donner effet, vis-à-vis des tiers, au changement de propriété, peut, intentant une action au propriétaire précédent, obtenir :

- a) l'annulation de la formalité irrégulière;
- b) la transcription, en marge de l'acte de dépôt de la marque, du jugement reproduisant des extraits du ou des actes authentiques, pour valoir dépôt régulier de ces extraits. — Trib. de Comm. Bruxelles. 18 janvier 1950. (v. Rev. Dr. Int., n° 7, p. 118.)

* * *

10. *De regularisatie van een merk is onmogelijk, wanneer de onregelmatigheid van de overdracht te wijten is aan de overnemer. Iedere derde belanghebbende kan ten allen tijde de vernietiging ervan vragen.*

a) *Regularisatie.*

De overnemer van een merk zal nimmer de regularisatie van de overdracht ervan kunnen verkrijgen, indien de onregelmatigheid der overdracht aan hem te wijten is.

In zekere gevallen zal hij alleen de regularisatie van vroegere overdrachten, waar het merk het voorwerp van geweest is, kunnen vragen. Door zich daarna zelf te conformeren aan de voorschriften van artikel 7, zou hij een regelmatige deponering van de laatste overdracht te zijnen gunste kunnen verrichten. Maar, hij zal alsdan een rechtsactie moeten beginnen, hetgeen vrij hoge kosten meebrengt.

Laten wij hier de reeds vroeger geciteerde beslissing in herinnering brengen :

Jurisprudentie

Lorsqu'une marque déposée a fait l'objet d'une ou de plusieurs cessions dont la notification est opérée en vertu de l'article 7 de la loi du 1er avril 1879, il faut déposer un extrait du ou des actes constatant la ou les cessions, à l'exclusion de documents préparés pour les besoins de la cause, et notamment d'attestations de notoriété.

Le propriétaire actuel effectif de la marque ayant intérêt à voir donner effet, vis-à-vis des tiers, au changement de propriété, peut, intentant une action au propriétaire précédent, obtenir :

- a) l'annulation de la formalité irrégulière;
- b) la transcription, en marge de l'acte de dépôt de la marque, du jugement reproduisant des extraits du

ou des actes authentiques, pour valoir dépôt régulier de ces extraits.

Trib. de Comm. Bruxelles, 18 janvier 1950. (v. Rev. Dr. Int., n° 7, p. 118.)

* * *

b) *Actie tot nietig-verklaring.*

De gevolgen van het niet-nakomen der voorschriften van artikel 7 van de organieke wet ingeval van overdracht van een merk zijn van dien aard dat de overnemer vooreerst machteloos is tegenover een namaker of een derde die zijn eigendomsrecht op het merk zou betwisten. Vervolgens blijft hij voortdurend blootgesteld aan het gevaar dat die namaker of die derde de nietig-verklaring van de overdracht welke niet regelmatig is geschied zou eisen.

Meer nog, ieder belanghebbende zal steeds een verzoek kunnen indienen, strekkende tot de nietig-verklaring van dergelijke overdracht zonder daarom verplicht te zijn een persoonlijk recht op het merk te bewijzen.

Jurisprudentie

Pour être recevable à introduire une demande tendant à faire prononcer la nullité d'un transfert de marque, il ne faut pas justifier d'un droit personnel à la marque; il suffit d'avoir intérêt à la chose. — Cour d'Appel, Bruxelles, 9 janvier 1926. (v. Rev. Dr. Int., n° 2, p. 27.)

* * *

11. *In ieder geval moet men er aan denken dat de overdracht van een merk de vervulling eist van de formaliteiten, voorgeschreven bij artikel 7 van de organieke wet.*

De wet bepaalt niets over het onderscheid tussen de verschillende wijzen van overdracht. Zij regelt iedere overdracht tussen levenden. Wat de overdracht tengevolge van overlijden betreft, voorziet zij evengoed in het geval van een erflating « *ab intestat* » als in dat waarbij de overdracht bij testamentaire beschikking is geregeld.

Overdracht tussen levenden.

— Er is sprake van een merkoverdracht wanneer partijen de overdracht van het merk uitdrukkelijk overeenkomen tezamen met de inrichting of het handelsfonds of het deel van het handelsfonds, waarvan het de producten of voorwerpen dient aan te duiden.

— Er is een merkoverdracht wanneer er overdracht is van een industrie of handel, waarbij een regelmatig gedeponiseerd merk hoort, en wanneer dit niet uitdrukkelijk van de overdracht wordt uitgesloten. Men neemt inderdaad aan dat bij stilzwijgen der conventie, het bij de fabriek of handel behorende merk het lot volgt van de onderneming.

— De overdracht tussen levenden kan het gevolg zijn van een verwerving hetzij door aankoop, hetzij door ruil of schenking.

— De inbreng van het merk in de gemeenschap door huwelijkscontract vormt eveneens een overdracht waarop de verplichtingen van artikel 7 van de organieke wet van toepassing zijn.

— Een inbreng in een vennootschap vormt een overdracht.

— De omvorming van een vennootschap vormt eveneens een overdracht :

Il y a lieu de se conformer aux dispositions de

l'article 7 de la loi du 1er avril 1879. La quatrième résolution de l'acte de transformation de la Société Anonyme X en Société à Responsabilité Limitée, dispose en effet que tout l'avoir de la Société Anonyme devient l'avoir de la Société de Personnes à Responsabilité Limitée et que le passif de la première est pris en charge par la seconde. Ceci constitue donc bien une transmission d'une société à une autre et non une prorogation de la Société Anonyme au nom de laquelle les marques faisant partie de l'actif ont été déposées. (Extrait d'une dépêche ministérielle du 13 août 1937.)

Overdracht ten gevolge van overlijden.

Algemeen wordt aangenomen dat er overdracht is in de zin van de wet op de merken :

— wanneer het merk het voorwerp is van een testamentaire wilsbeschikking;

— ingeval van erflating « ab intestat ».

In het eerste geval moet de testamentaire acte of het uittreksel van die acte overeenkomstig artikel 7 van de organieke wet gedeponereerd worden.

In het tweede geval zal een acte van algemene bekendheid kunnen worden gedeponereerd.

De verplichting zich aan de bepalingen van artikel 7 van de wet te houden is o.m. in het volgende geval opgelegd :

Attendu...

Qu'en effet, ni la Société en Nom Collectif X, ni les frères A.B.C. qui l'on constituée, n'avaient qualité pour mettre l'action publique en mouvement du chef de la prétendue contrefaçon de la marque « Y » déposée par leur père, au greffe du tribunal de commerce d'Audenarde.

Qu'à tort le premier juge relève que les frères A. B. et C. puissent leur propriété non dans la cession qui leur avait été faite de la marque, mais dans leur droit successoral.

Que les formalités de l'article 7 de la loi susdite sont, pour la rendre opposable aux tiers, applicables à toute transmission de marque, même en cas de succession « ab intestat », et que, comme elles n'ont pas été accomplies avant les faits incriminés, les parties civiles ne peuvent dans l'espèce invoquer la protection de cette loi. — Cour d'Appel, Bruxelles, 26 février 1930. (c. Rev. Dr. Int., n° 7-8, p. 112.)

* * *

12. *Indien de overnemer besluit het merk opnieuw te deponeren, kan deze nieuwe deponering in geen geval de formaliteiten, voorgeschreven door artikel 7 van de organieke wet, vervangen.*

Ofschoon artikel 7 van de wet van 1 April 1879 bepaalt dat het deponeren van de acte, die de overdracht van een regelmatig gedeponereerd merk vaststelt, moet gebeuren « in de vorm welke voor de deponering van het merk zijn voorgeschreven », brengen de vermoede complicaties van de te vervullen formaliteiten bij het regelen van een merkoverdracht belanghebbenden er zeer vaak toe de vraag te stellen of :

Een eenvoudige nieuwe deponering van het merk ten name van de overnemer niet een simpeler en tevens vlugger middel is om de bescherming van het merk ten gunste van de overnemer te verzekeren?

Het duidelijke antwoord op deze vraag is : neen.

Zoals reeds gezegd werd, is de bepaling van artikel 7 van publieke orde. De noodzakelijkheid om zich er aan te houden is door talrijke beslissingen van onze rechtbanken definitief gesanctionneerd.

De overnemer van een regelmatig gedeponereerd merk is in geen geval gequalificeerd om genoemd merk te zijnen gunste te deponeren alvorens zich met artikel 7 te hebben geconformeerd door het deponeren van het uittreksel van de acte, die de overdracht vaststelt van het merk dat het voorwerp is geweest van een deponering ten gunste van de overdrager. Een nieuwe deponering door de overnemer onder dergelijke voorwaarden gedaan, zou volstrekt nietig zijn.

Die nietigheid spruit bovendien voort uit het feit dat, aangezien de overnemer van een regelmatig gedeponereerd merk niet de eerst algemeen bekende gebruiker is volgens de termen van artikel 3 van de wet, hij niet gequalificeerd is om een nieuwe deponering geldig te verrichten indien hij mocht verzuimd hebben de bepalingen van artikel 7 van de wet te vervullen.

Jurisprudentie.

Un nouveau dépôt de la marque transmise, par le cessionnaire en son nom, est inopérant et ne peut remplacer la formalité de la notification de la cession. - Cour d'Appel, Bruxelles, 9 janvier 1926. (v. Rev. Dr. Int. 1926, n° 2, p. 27.)

Si les formalités prescrites pour les cessions de marques par l'article 7 de la loi de 1879 n'ont pas été observées, il ne peut y être valablement suppléé par un nouveau dépôt. Pareil dépôt est inopérant et doit être déclaré nul. - Cour d'Appel de Bruxelles, 7 décembre 1929. (v. Rec. Dr. Int. 1930, n° 3-4, p. 48.)

Il ne peut être valablement suppléé par un nouveau dépôt aux formalités prévues par l'article 7 de la loi du 1er avril 1879.

Le cessionnaire d'une marque de fabrique ne peut, vis-à-vis des tiers, se prévaloir que de cette cession pour faire respecter ses droits et il n'est pas justifié à invoquer en ses lieux et place un nouveau dépôt de la marque qu'il aurait effectué sous son nom personnel. - Cour de Cassation, 29 octobre 1931. (v. Rev. Dr. Int. 1932, n° 1 et 2, p. 8.)

Si rien dans la loi du 1er avril 1879 ne prohibe le renouvellement d'une marque par son titulaire, il n'en est pas moins certain que l'ayant-cause de ce dernier, dès qu'il y a eu dépôt, est tenu, en vue du maintien de ses droits, de se conformer à l'article 7 de la loi du 1er avril 1879, c'est-à-dire de faire le dépôt de son titre d'acquisition dont mention sera faite en marge de l'acte de dépôt originaire. Le dépôt fait à nouveau par lui de la marque déjà régulièrement déposée est nul. - Cour de Cassation, 19 novembre 1931. (v. Rev. Dr. Int. 1932, n° 1 et 2, p. 10.)

* * *

13. *Men dient zich steeds te vergewissen van de geldigheid van de overdracht van een fabrieks- en handelsmerk en van het merk zelf.*

Precies zoals het deponeren van een fabrieks- en handelsmerk, geschiedt het deponeren van de acte, die de overdracht van een merk vaststelt, voor risico van de deponent, in dit geval van de overnemer.

Het beoordelen van de geldigheid van de overdrachtsacte en de regelmatigheid in het verrichten van de formaliteiten der deponering van de acte of van het uittreksel daarvan, behoort uitsluitend tot de bevoegdheid der rechtbanken.

In het belang zelf van de overnemer dient de grootste zorg en aandacht te worden besteed vooreerst aan het opstellen van de acte, en vervolgens aan de formaliteiten van de deponering.

Zelfs de griffier, die belast is met de aanvaarding van de deponering van de merkoverdracht, is niet bevoegd om te oordelen over de geldigheid van de overdracht. Die ontstentenis van iedere verantwoordelijkheid wordt duidelijk in het licht gesteld door de feiten welke wij hieronder vermelden.

De officiële formulieren door de bevoegde diensten van het Ministerie aan de griffies gezonden, bevatten vroeger o.m. volgende verklaring: De heer ... biedt zich ter griffie aan en deponeert er, overeenkomstig artikel 7 van de wet van 1 April 1879 de hierbij-gevoegde acte (of het uittreksel van de acte), *constaterende* dat hij eigenaar geworden is van het merk... ».

De griffier van de Handelrechtbank van Brussel heeft er het Departement op gewezen, dat dergelijke verklaring van zijnentwege nogal gewaagd was, want «Noch wet, noch Koninklijk Besluit — zo zei hij — maken van de griffier de enige rechter, aangewezen om te constateren dat die of die persoon eigenaar van een merk geworden is door overdracht. Het zijn de formules die van de griffier een rechter maken en hem verplichten die constatering te doen. Het is inderdaad wel zeker dat de griffier door het ondertekenen van de formule bevestigt dat de overdracht van de eigendom is geschied. Doch indien het over het algemeen waar is, dat die constatering gemakkelijk is, indien het merendeel der acten of uittreksels het juridische feit duidelijk vaststellen, niet minder waar is het dat de acte, welke men deponeert, dikwijls geen enkele overdracht constateert of althans de zaak in het onzekere laat.

Ik spreek dan nog niet van het nochtans onbetwistbare feit dat de gedeponeerde acte of het gedeponeerde uittreksel talrijke ongeldigheden kan bevatten en dat de griffier onder het huidige regime intussen de volkomen geldigheid ervan moet bevestigen en dat de sanctie die hij aldus aan het stuk geeft het zonder verder onderzoek voor onbetwistbaar kan doen doorgaan bij talrijke personen die er belang bij zouden hebben het te betwisten.»

En de Administratie heeft zich gehaast aan die trouwens onafwijsbare opmerkingen recht te doen wedervaren door de formulieren te wijzigen waarvan de gewraakte passus thans luidt als volgt: «De heer ... biedt zich ter griffie aan en deponeert er, overeenkomstig artikel 7 van de wet van 1 April 1879, de hierbijgevoegde acte (of het uittreksel van de acte) ten einde ten overstaan van derden aan te tonen dat hij eigenaar geworden is van het merk ... (Cfr. Braun et Capitaine, Les Marques de Fabrique et de Commerce, 1908, Nr 157, blz. 262).

In ieder geval is er dus door een officiële instantie op gewezen dat: *de acte, welke men deponeert, dikwijls geen enkele overdracht constateert of althans de zaak in het onzekere laat, en dat de gedeponeerde acte of het uittreksel daarvan redenen tot ongeldigheid kan bevatten.*

* * *

Corroliarium

14. *Indien de vennootschap voornemens is haar firmanam of een gedeelte er van te gebruiken om haar fabrieksproducten of handelsobjecten ermee aan te duiden, moet zij die naam deponeren overeenkomstig de organieke wet.*

In zijn definitie van tekens die als fabrieks- en handelsmerk kunnen dienen preciseert artikel 1 van de wet op de merken, dat de firmanam van een handelshuis of een industrie als merk kan dienen «in de onderscheidene vorm, welke er door belanghebbende aan gegeven is.»

Dikwijls bevat de firmanam of de naam van een handelsvennootschap een fantasiewoord dat op zichzelf geschikt is om als onderscheidingsteken te dienen in de zin van de wet op de fabrieks- en handelsmerken.

Deze wijze van doen wordt hoe langer hoe meer toegepast. De reden daarvan is dat het hoe langer hoe moeilijker wordt een naam te kiezen die zich duidelijk onderscheidt van de namen reeds door andere vennootschappen, die hetzelfde maatschappelijk doel nastreven, gebruikt. Het openen van een fantasiewoord in de naam van de firma draagt er dus veel toe bij om die naam van de andere, min of meer gelijk-aardige, te onderscheiden. Het is inderdaad veel gemakkelijker een fantasiewoord te nemen, dat totaal verschilt van reeds door een concurrerende vennootschap gebruikte woorden dan een naam te combineren die het maatschappelijk doel omschrijft en die volstrekt onderscheiden zou zijn van alle reeds bestaande firmamen.

Het fantasiewoord zal nu eens gevormd worden door een groep letters, die de initialen of bepaalde lettergrepen van de maatschappelijke benaming bevatten, dan weer uitsluitend en alleen fantasie zijn, vanwege het publicitaire effect of wegens zijn distinctief karakter voor de aanduiding van de door de vennootschap verkochte of vervaardigde objecten of producten.

Om zich op het uitsluitend gebruik te kunnen beroepen van het teken dat dienen moet om haar fabrieksproducten of handelsobjecten te onderscheiden, teken dat bestaat hetzij uit haar firmanam in de distinctieve vorm welke zij er voor dit doel aan gegeven heeft, hetzij uit een op zichzelf distinctief element, uit de firmanam gelicht, moet de vennootschap dit teken overeenkomstig artikel 2 van de organieke wet deponeren. Aldus zal zij, onder voorbehoud wel te verstaan van de volstrekte nieuwigheid van het teken op het moment zelf van de deponering, zich later kunnen verzetten tegen het eventuele gebruik van hetzelfde onderscheidingsteken door een concurrerende onderneming.

Al is het waar dat de benaming van de onderneming beschermd wordt door het eenvoudige gebruik ervan als naam van vennootschap, is de door artikel 2 van de wet voorgeschreven deponering onontbeerlijk zodra die benaming het onderscheidingsteken wordt waaronder de door de vennootschap vervaardigde of verhandelde producten en objecten in de handel worden aangeduid.

Het onderzoek omtrent de nieuwigheid van dat onderscheidingsteken is dan ook even nuttig als het onderzoek naar de nieuwigheid van de gekozen benaming ter aanduiding van de vennootschap, benaming die, zoals men weet, van alle andere reeds door concurrerende ondernemingen gebruikte namen onderscheiden moet zijn, op zulk een wijze dat verwarring onmogelijk is.

Overigens zou het gevaarlijk zijn de begrippen «firmanam» en «fabrieks- en handelsmerk» te verwarren.

* * *

Principiële conclusies

1. De inbreng van een fabrieks- en handelsmerk maakt de inbreng van het handelsfonds verplichtend.
2. De inbreng van een handelsfonds kan de inbreng van een of meer fabrieks- en handelsmerken bevatten.
3. De inbreng van een fabrieks- of handelsmerk vereist aandacht voor de authenticiteit der rechten van de inbrenger op het merk.
4. Het is mogelijk een nog niet gedeponeerd fabrieks- en handelsmerk in te brengen.

5. Zelfs indien de inbrenger de eerste deponent van het ingebrachte merk is, moet worden overgegaan tot de verrichting der formaliteiten die de regelmatige overdracht van het merk verzekeren.

6. Wanneer de inbrenger niet de eerste deponent is of wanneer hij niet de eerst algemeen bekende gebruiker is, dient men onmiddellijk de vroegere deponeringen of mutaties na te gaan.

7. De inbreng van een merk dat niet aan de wettelijke bepalingen voldoet is van generlei waarde aangezien de rechten der vennoten ten opzichte van derden nietig zijn.

8. Zelfs indien het ingebrachte merk voldoet aan alle wettelijke bepalingen, maar de bij de overdracht behorende formaliteiten niet behoorlijk zijn vervuld, is de inbreng eveneens van generlei waarde, daar de overnemer zonder rechtsmiddelen is ten aanzien van derden, terwijl de overdrager geen recht meer kan doen gelden.

9. Om de regelmatige overdracht van een ingebracht merk te verzekeren is het noodzakelijk dat de overnemer de acte of het uittreksel van de acte, waarbij de overdracht wordt vastgesteld, deponeert.

10. De regularisatie van een merk is onmogelijk wanneer de onregelmatigheid van de overdracht te wijten is aan de overnemer. Iedere derde belanghebbende kan ten allen tijde de vernietiging ervan vragen.

11. In ieder geval moet men er aan denken dat de overdracht van een merk de vervulling eist van de formaliteiten, voorgeschreven bij artikel 7 van de organieke wet.

12. Indien de overnemer besluit het merk opnieuw te deponeren, kan deze nieuwe deponering in geen geval de formaliteiten, voorgeschreven door artikel 7 van de organieke wet, vervangen.

13. Men dient zich steeds te vergewissen van de geldigheid van de overdracht van een fabrieks- en handelsmerk en van het merk zelf.

14. Indien de vennootschap voornemens is haar firmanaam of een gedeelte ervan te gebruiken om haar fabrieksproducten of handelsobjecten ermede aan te duiden, moet zij die naam deponeren overeenkomstig de organieke wet.

* * *

OVER OCTROOIEN

Meer en meer verschijnen ook octrooien als objecten van inbreng in de oprichtingsacten van vennootschappen.

Natuurlijk moet deze soort inbreng op geheel andere wijze worden beschouwd dan die welke een fabrieks- en handelsmerk betreft.

Teneinde ernstige vergissingen te vermijden is een eerste onderscheid van belang: gaat het over de inbreng van de eigendomstitel of betreft het alleen de inbreng van een genot van privaat recht, dat voortvloeit uit de eigendomstitel waarvan de inbrenger houder is?

In de praktijk is verwarring omtrent dit punt een dagelijks verschijnsel. In de oprichtingsacten van vennootschappen wordt er een hele reeks van formules willekeurig gebruikt, die niettemin in twee typen te onderscheiden zijn:

- 1) « ... brengt zijn octrooi nr ... »;
- 2) « ... brengt het vruchtgebruik van zijn octrooi nr ... in ».

Want er is hier een fundamenteel verschil waarvan de miskenning menige handelsvennootschap al droevige parten gespeeld heeft.

In het eerste geval gaat het inderdaad over een eenvoudige opdracht van een eigendomstitel ten gunste van de vennootschap; in het tweede geval betreft het slechts de huur van een privaat recht.

Tussen beide inbrengprojecten is er voor de vennootschap, juridisch en commercieel gesproken, een verschil als bijvoorbeeld tussen de aankoop en de huur van een onroerend goed.

Dit fundamenteel verschil komt in al zijn consequenties naar voren wanneer er bijvoorbeeld een conflict ontstaat tussen de inbrenger en de vennootschap; of nog wanneer er door de vennootschap een proces wordt ingeleid tegen een derde, die in tegenstrijd met het in de vennootschap ingebrachte octrooi gehandeld heeft.

Zo zijn ook de verplichtingen, zowel voor de inbrenger als voor de vennootschap, zeer verschillend, naar gelang men te doen heeft met een rechtsoverdracht ofwel met een eenvoudige licentie.

Op het fiscale plan ten slotte krijgt het probleem eveneens twee zeer verschillende aspecten.

Het komt dikwijls voor dat de vennoten menen eigenaars te zijn van het octrooi, en er in feite slechts de huurders van zijn, en in andere gevallen is het niet zeldzaam dat de inbrenger de bedoeling gehad heeft slechts tijdelijk het vruchtgebruik van zijn privaatte rechten af te staan, terwijl hij in feite zijn eigendom eenvoudig heeft overgedragen.

Deze enkele aspecten van de zaak wettigen reeds voldoende een bijzondere oplettendheid. Niettemin moet men bovendien aandacht schenken aan wat wij « de territoriale uitgestrektheid van de inbreng » zouden kunnen noemen, want al heeft de vennootschap Belgische rechtspersoonlijkheid, en al zijn de vennoten door de statuten aan de uitgestrektheid van het Belgisch grondgebied gebonden, de commerciële en zelfs industriële activiteit van de vennootschap kan zich uitstrekken tot ieder punt van de aardbol, en anderszits zitten er aan het ingebrachte octrooi rechten vast, die zich over een groot aantal landen uitstrekken. En bepaalde landen erkennen slechts het eigendomsrecht van een nationaal octrooi aan de uitvinder alleen, en kennen die qualificatie uitsluitend toe aan fysieke personen.

Vandaar dan de noodzakelijkheid om zo nauwkeurig mogelijk te omschrijven, niet alleen de aard van de inbreng maar tevens zijn territoriale uitbreiding, vooral wanneer het ingebrachte octrooi nog in de periode valt die geniet van het uitstel van prioriteit, door de Internationale Conventie van 1883 voorgeschreven.

Bovendien zijn de vennoten, die als inbreng een of meer uitvindings-, verbeterings- of invoer octrooien aanvaarden, gehouden de waarde van de uitvinding te hebben geschat, althans in verhouding tot het ingebrachte kapitaal.

Het betreft hier een schatting die ervaren lieden dikwijls vrij juist kunnen doen. Doch redelijkerwijze mag men de waarde en geldigheid niet verwarren en het is nochtans deze laatste welke over de authenticiteit van de inbreng als zodanig beslist.

Het is derhalve redelijk tegelijkertijd aandacht te schenken én aan de waarde én aan de geldigheid van een ingebracht octrooi.

Indien de inbreng werkelijk de eigendom van het octrooi behelst, mag men niet vergeten dat de oprichtingsacte van de vennootschap niets meer tegenwoordigt dan het verdrag van associatie, dit wil zeggen de omschrijving van de rechten en plichten van de vennoten onderling binnen de grenzen van het Wetboek van Koophandel.

De oprichtingsacte geeft dus uitsluitend sanctie aan de onderlinge verbintenissen tussen vennoten. Precies zoals wij voor de fabrieks- en handelsmerken hebben aangeduid, is dit slechts een enkel aspect van de zaak en het is derhalve van het grootste gewicht zich tegenover derden veilig te stellen.

Welnu, om een proces in te leiden teneinde verworven rechten te behouden, is het onontbeerlijk de bewijzen voor te leggen dat men werkelijk eigenaar is van een octrooi, waartegen een derde ten nadele van de vennootschap heeft gehandeld.

Met andere woorden, laten wij er aan denken dat het niet voldoende is met de aankoop prijs van een huis accoord te gaan en het bedrag te betalen om er, ten aanzien van derden, eigenaar van te zijn. Men moet bepaalde formaliteiten vervullen welke het recht van de nieuwe eigenaar tegenover allen bevestigen. Evenzo gaat het met octrooien.

Elke overdracht van recht moet normalerwijze vergezeld gaan van een regelmatige overschrijving, op straf van zich de medewerking van de uitvoerende macht te zien weigeren bij de verdediging van nochtans regelmatig verworven rechten.

* * *

Principiële conclusies

1. Voor de inbreng van een octrooi bij de oprichting van een handelsvennootschap is het van essentieel belang de aard van de inbreng te preciseren: gaat het over een eenvoudige afstand van het octrooi of alleen over de vergunning van een recht op vruchtgebruik?

2. Indien de inbreng de eenvoudige afstand van het octrooi ten gunste van de vennootschap tot doel heeft, moet deze overdracht, wil zij ten aanzien van derden geldig zijn, door een officiële aantekening worden gevolgd.

3. Indien de inbreng slechts de afstand van een recht op vruchtgebruik tot doel heeft, is er feitelijk geen overdracht van de uitvinding ten gunste van de vennootschap en dan is er ook geen officiële aantekening nodig.

4. Bij de inbreng van een octrooi of van het vruchtgebruik van een octrooi dienen vennoten hun volle aandacht te besteden aan de waarde en de geldigheid van het ingebrachte octrooi.

5. De waarde van het ingebrachte octrooi of van het vruchtgebruik daarvan wordt uitgedrukt door een tegenwaarde in afgeloste aandelen betrekking hebbend op voornoemde inbreng: een uitvinding heeft eigenlijk geen enkele verkoopswaarde; de essentiële criteria van schatting zullen altijd hypothetisch blijven.

6. Het octrooi kan het voornaamste actief van de vennootschap uitmaken of slechts een secundair element zijn dat aan verandering onderhevig is: de bepaling van de juiste plaats van de uitvinding in het kader der voordelen van de vennootschap zal steeds het beste middel zijn om de uitvinding naar waarde te schatten.

7. De geldigheid van het ingebrachte octrooi is een essentiële voorwaarde, aangezien zij de voornaamste waarborg is voor de authenticiteit van de inbreng.

8. Artikelen 24 en 25 van de organieke wet van 24 Mei 1854 bepalen de redenen tot nietigheid van het octrooi. Die redenen zijn zodanig, dat wanneer men enerzijds met gezag kan uitmaken dat een octrooi nietig is, men anderzijds nimmer zal kunnen beweren dat het dit niet is.

9. De geldigheid van de titel van het octrooi laat zich hoofdzakelijk vaststellen door het onderzoek van de voorbekendheden, zoals door de organieke wet duidelijk begrensd.

10. Bij de inbreng van een octrooi, dienen de vennoten en de inbrenger steeds te letten op de volgende punten:

- waarde en geldigheid,
- afstand en vergunning,
- verwerving en aantekening ervan.

Daar deze beschouwingen en besluiten op zichzelf duidelijk zijn, lijkt ons een nadere verklaring tot het begrip ervan overbodig.

OVER DE NIJVERHEIDSMODELLEN EN -TEKENINGEN

Deze vorm van inbreng, behorend tot het domein van de industriële eigendom, komt minder vaak voor. Dit is stellig toe te schrijven aan het meer wisselvallig karakter dat de inbrengwaarde van deze eigendoms-titels vertoont. Dikwijls gaan zij van andere vergezeld, want een industriële creatie kan heel goed tegelijkertijd door verschillende wetten worden beschermd.

Daar de wet van 1806 ingetrokken is, door de beschikkingen van het Koninklijk Besluit van 29 Januari 1935 vloeit thans de eigendom van een model of tekening, zekere kenmerken van oorspronkelijkheid vertonende, uitsluitend voort uit de hoedanigheid van auteur of uit van de auteur regelmatig verworven rechten.

In feite is deze soort van intellectuele creatie onder het regime gebracht van de wetgeving die de auteursrechten regelt. Ipso facto zijn vervallen alle formaliteiten, nopens de verwerving door hun auteur, van rechten op model of tekening; de zaken werden aldus allerzonderlingst verwikkeld door ze ten uiterste te vereenvoudigen. Hoogstens laat de wetgever de formaliteiten overleven van de deponering waaraan hij overigens een facultatief karakter heeft gegeven.

Bij een dergelijke vereenvoudiging hebben de vennoten zich dus alleen bezig te houden met de hoedanigheid van auteur of van rechthebbende van de auteur, hetgeen men gemakkelijk van de inbrenger kan eisen.

In ieder geval zal de oprichtingsacte, ingevolge deze toestand, de aard en de draagwijdte van de inbreng nog meer moeten preciseren, teneinde niet alleen alle moeilijkheden te vermijden, maar vooral om niet door derden te worden lastig gevallen op grond van de bepalingen van de wet van 22 Maart 1886 op de auteursrechten, die de onontvankelijkheid van de hoedanigheid van auteur vaststellen.

Principiële conclusies

1. Daar nijverheidsmodellen en -tekeningen onder toepassing vallen van de wet op de auteursrechten, wordt geen enkele formaliteit vereist voor de verwerving van dit industrieel recht.

2. De uitsluitende maar onontbeerlijke voorwaarde is de hoedanigheid van auteur of van rechthebbende van de auteur.

3. Bij ontstentenis van een regelmatige eigendoms-titel zal de oprichtingsacte van de vennootschap tevens de acte moeten worden waarbij de rechten van de vennootschap op de nijverheidsmodellen of -tekeningen onbetwistbaar worden vastgesteld, zowel ten opzichte van de inbrenger als van derden.

M. BOCKSTAEL,

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 Juli 1953.

Eerste voorzitter: M. Louveaux

Raadsheer-Verslaggever: M. Fettweis

Eerste advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt

Faillissement. — Faillissementspauliana en civielrechtelijke Pauliana. — Verband tussen de artt. 446 en 448 Faillissementsverrichtingen in rekening-courant.

Artikel 448 Faillissementswet is een toepassing van het in artikel 1167 B. W. neergelegde beginsel. De op artikel 448 Faillissementswet steunende vordering veronderstelt derhalve het bedrieglijk opzet van de schuldenaar om door begunstiging van een zijner schuldeisers aan de overige het hun toekomende te onthouden, alsmede de medeplichtigheid van de door het bedrog bevoordeelde schuldeiser en mitsdien de in gemeen overleg gevormde wil om aan de bedrieglijke handeling deel te nemen.

De stelling, volgens dewelke een betaling of een remise in rekening-courant geschiedt met benadeling van de rechten van de overige schuldeisers, wanneer de schuldeiser, die de betaling ontvangen of met de schuldenaar gehandeld heeft, wist dat deze in de toestand verkeerde, dat hij had opgehouden te betalen, is onverenigbaar met artikel 446 Faillissementswet, hetwelk de uitwerking van de oorzaak tot vernietiging, die voortvloeit uit deze wetenschap van de schuldeiser, beperkt tot de tijd, verlopen tussen de door de Rechtbank vastgestelde dag van het opgehouden hebben te betalen en die van het vonnis van faillietverklaring.

De rechter over de grond, aan wie de wet het oordeel heeft overgelaten omtrent de vraag, of er grond is tot de in artikel 446 Faillissementswet bedoelde nietigverklaring, kan menen dat de operatiën van crediet op rekening-courant niet mogen worden gescheiden van de debetoperatiën, wanneer de bank gehandeld heeft met het doel de toestand van de schuldenaar te herstellen.

Er is geen tegenstrijdigheid in de beslissing dat, nu remises in rekening-courant handelingen zijn onder bezwarende titel, zij als zodanig onder artikel 446 Faillissementswet kunnen vallen, doch dat er geen grond bestaat om deze nietigverklaring uit te spreken, wanneer de schuldeiser gehandeld heeft met een doel als hierboven omschreven.

Er is ook geen tegenstrijdigheid in het oordeel, dat een remise in rekening-courant geen betaling is in de juridische zin van het woord, maar desondanks een handeling onder bezwarende titel, die kan worden vernietigd krachtens artikel 446 Faillissementswet.

Jacob A. t/ Venn. O. de Schaetzen et Cie.

Gelet op het bestreden arrest, de 9e Mei 1952 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

I. Voor zoveel het arrest aan de curator ontzegt de op artikel 448 van het Wetboek van Koophandel gegronde vordering tot nietigverklaring van betalingen gedaan of akten onder bezwarende titel verleend door de gefailleerde Munster vóór de datum, welke door de rechtbank werd vastgesteld voor het ophouden van de betalingen;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 437, 440 en inzonderheid 440, lid 1, 448, 573 en inzonderheid 573, 5°, van het Wetboek van Koophandel (wet van 18 April 1851 op het faillissement de bankbreuk en de opschorting van betaling), 1167 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest om op de voormeld artikel 448 gegronde vordering te verwerpen, verklaart, dat de Pauliaanse fout dezelfde is in het handelsrecht als in het burgerlijk recht en dat niet volstaat opdat zij bewezen zij, dat de schuldenaar gehandeld heeft in de bewustheid van zijn staat van ophouding van betaling of dat de derde daarvan insgelijks kennis zou hebben gehad; dat buitendien moeten gebleken zijn het bedrieglijk opzet bij de schuldenaar om zijn schuldeisers het hunne te onthouden door begunstiging van een hunner en de medeplichtigheid van de bij het bedrog begunstigde schuldeiser; in onderhavig geval het bewijs van dit opzet aan de zijde van Munster niet geleverd is; dat bij ontstentenis van bedrog vanwege Munster medeplichtigheid bij verweerster niet denkbaar is en in elk geval, aangenomen dat het opzet van Munster om verweerster te begunstigen gebleken zou zijn, aanlegger dan nog niet aantoonde dat laatstgenoemde in gemeen overleg de wil had om aan de beweerde bedrieglijke daden deel te nemen, en doordat het bestreden vonnis, bij overneming van de redenen van het beroepen vonnis, insgelijks verklaart dat het beginsel van gelijkheid onder de schuldeisers eerst geldt op het ogenblik van het faillissement, hetwelk door de rechtbank moet worden uitgesproken; dat dienvolgens het begrip «Pauliaans bedrog», «zoals het in handelszaken dient te worden verstaan», niet kan worden toegepast op de handelingen of betalingen, verricht op een aan de verdachte periode voorafgaand tijdstip, terwijl voor het Pauliaans bedrog het opzet om te schaden niet is vereist en een betaling of een remise in rekening-courant met bedrieglijke benadeling van de schuldeisers geschiedt, naar de zin van artikel 448 van het Wetboek van Koophandel, wanneer de handeldrijvende schuldenaar in de staat verkeert, dat hij heeft opgehouden te betalen, hetgeen voor hem de verplichting inhoudt om daarvan binnen drie dagen aangifte te doen en hem op straffe van bankbreuk verbiedt een schuldeiser te betalen ten nadele van de boedel (artikelen 440 en 573 van hetzelfde wetboek) en terwijl deze toestand bekend is zowel aan de schuldenaar zelf als aan de schuldeiser, die ten nadele van de anderen begunstigd is juist door het feit van een hem bij voorkeur gedane betaling of van een remise in rekening-courant, waardoor de gelijkheid onder de schuldeisers verbroken wordt;

Overwegende dat artikel 448 van het Wetboek van Koophandel een toepassing is van het in artikel 1167 van het Burgerlijk Wetboek opgenomen beginsel;

Dat door derhalve te verklaren dat de op voormeld artikel 448 steunende vordering in de persoon van de schuldenaar onderstelt «het bedrieglijk opzet om de schuldeisers het hunne te onthouden door een hunner te begunstigen», en «de medeplichtigheid van de door het bedrog begunstigde schuldeiser», en derhalve «de in gemeen overleg gegroeide wil om aan de bedrieglijke daad deel te nemen», en door om die reden aan de curator zijn vordering te ontzeggen, het arrest geen der in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Overwegende trouwens, dat de stelling van aan-

legger, volgens welke een betaling of een remise in rekening-courant in de zin van artikel 448 plaats heeft met bedrieglijke benadeling van de rechten der schuldeisers, wanneer de schuldeiser, die de betaling ontvangen of met de schuldenaar onderhandeld heeft, kennis had van de staat van ophouding van betaling, waarin deze verkeerde, onverenigbaar is met artikel 446 van hetzelfde wetboek; dat laatstvermelde bepaling inderdaad tot het tijdsverloop tussen de door de rechtbank vastgestelde datum van de ophouding der betalingen en het vonnis van faillietverklaring de uitwerkselen beperkt van de vernietigingsoorzaak welke voortvloeit uit deze door de schuldeiser gedragen kennis;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 448 van het Wetboek van Koophandel (wet van 18 April 1851 over het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling) en 1167 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest ter afwijzing van de op voormeld artikel 448 steunende vordering verklaart dat de gefailleerde tot met het vonnis van faillietverklaring geldig al de geoorloofde daden kan verrichten en dat het betalen van een schuld, wat op zich zelf een geoorloofde daad is, niet de verduistering van baten uitmaakt, welke de Pauliaanse vordering onderstelt, want, gelijk het bekende adagium luidt: «wie zijn schulden betaalt verrijkt zich», zulks terwijl, naar luid van voormeld artikel 448, elke handeling of betaling, gedaan met bedrieglijke benadeling van de rechten der schuldeisers nietig is, op welke datum zij ook geschied zijn;

Overwegende dat, nu de beslissing van het arrest wettelijk gerechtvaardigd wordt door de redenen, welke in het antwoord op het tweede middel worden aangehaald, het eerste middel enkel tegen een ten overvloede ingeroepen reden opkomt, weshalve het niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang;

II. Voor zoveel het arrest aan de curator de op artikel 446 van het Wetboek van Koophandel geënde vordering ontzegt:

Over het derde middel: schending van artikel 446 van het Wetboek van Koophandel (wet van 18 April 1851 op het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling), doordat het bestreden arrest ter afwijzing van de op voormeld artikel 446 steunende vordering verklaart, dat de in deze bepaling toegestane vordering tot vernietiging berust op een grondidee van bedrog, dat het slagen ervan slechts mogelijk is voor zoveel wordt bewezen buiten het bestaan van een nadeel: 1) dat de derde kennis had van de staat van ophouding van betaling, waarin de schuldenaar verkeerde; 2) dat hij te kwader trouw gehandeld heeft; dat in onderhavig geval het kennis dragen door verweerster van het feit dat Munster opgehouden had te betalen niet wordt betwist, maar dat haar kwade trouw niet bewezen is, dan wanneer voor toepassing van voormeld artikel 446 voldoende is, dat de derde kennis heeft van de staat van ophouding van betaling, waarin verweerder verkeert, en de goede of de kwade trouw van de derde onverschillig is;

Over het vierde middel: schending van de artikelen 446 van het Wetboek van Koophandel (wet van 18 April 1851 op het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling), en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, na te hebben verklaard dat de remises in rekening-courant handelingen uitmaken, welke voor vernietiging vatbaar zijn uit kracht van voormeld artikel 446, en na met

schending van deze bepaling de vordering van aanlegger in verbreking te hebben afgewezen om de reden, dat de kwade trouw van de geïntimeerde niet is gebleken, het bestreden arrest verklaart, dat bij deze overwegingen van juridische aard enige overwegingen van feitelijke aard kunnen worden gevoegd; dat de inwilliging van de aanspraken van de curator het plegen van een flagrante onrechtvaardigheid zou betekenen; dat de «creditposten», welke in de rekening-courant werden geboekt, het duplicaat zijn van de «debitposten»; dat het onjuist zou zijn in weerwil van de eenheid en de onverdeelbaarheid van de rekening-courant de creditartikelen af te scheiden van de debietartikelen en de eerste te innen, terwijl de andere ten laste van verweerster zouden worden gelaten; dat de inwilliging van de thesis van de curator noodzakelijkerwijze het teloorgaan ten gevolge zou hebben van het credit in de algemeen benutte vorm van de rekening-courant; dat deze in de banken aangewende practijk onschatbare diensten bewijst en dat het uiterst betreurenswaardig zou wezen dat zij zou verdwijnen; dat deze verdwijning niet zou kunnen worden voorkomen, vermits geen enkele bank deze vorm van credit meer zou durven te gebruiken, indien het eenvoudige kennis dragen van de wankelende toestand van de medecontractant haar eraan blootstelde de «creditposten» van de rekening te moeten terugbetalen, zulks terwijl: 1) deze feitelijke beschouwingen desniettemin de onwettelijkheid laten bestaan, welke het arrest aanvaardt, dewijl het beslist heeft, dat de vernietiging, die artikel 446 van het Wetboek van Koophandel voorziet, kwade trouw van de derde onderstelt (schending van voormeld artikel 446);

2) de rechters over de grond zich hebben tegen gesproken door achtereenvolgens te beslissen, dat de remises in rekening-courant onder artikel 446 van het Wetboek van Koophandel kunnen vallen en er grond is om van toepassing dezer bepalingen uit te sluiten de operatiën van bankkrediet op rekening-courant (schending van artikel 97 van de Grondwet);

3) bovendien artikel 446 van het Wetboek van Koophandel al de door de schuldenaar gedane «betalingen» bedoelt en al de door hem verrichte handelingen onder bezwarende titel en het aan de rechter niet veroorlooft in algemene termen de operaties van bankkrediet op rekening-courant aan nietigverklaring te onttrekken (schending van voormeld artikel 446);

Overwegende ongetwijfeld, dat het arrest verklaart dat de vordering tot nietigverklaring, bij artikel 446 van het Wetboek van Koophandel bepaald, slechts kan worden ingewilligd, indien onder meer de derde, met wie de gefailleerde zaken heeft gedaan, te kwader trouw gehandeld heeft;

Overwegende evenwel, dat het ook de vordering van de curator afwijst om de redenen, enerzijds dat verweerster niet alleen «nooit voornemens is geweest te haren voordele de gelijkheid onder de schuldeisers te verbreken», doch dat de elementen der zaak integendeel aannemelijk maken «dat zij geen ander doel heeft gehad dan, met de instemming van de andere schuldeisers te pogen Munsters toestand weder goed te maken», en anderzijds «dat het uiterst onbillijk zou wezen deze toe te passen, zoals de curator zou willen doen, de credit-artikelen af te scheiden van de debit-artikelen» van de rekening-courant;

Overwegende dat, in strijd met hetgeen in het vierde middel wordt aangevoerd, de tweede argumentatie van het arrest niet «in algemene termen de

operatiën van bankkrediet op rekening-courant onttrekt aan nietigverklaring»;

Dat de rechter over de grond, aan wie de wet overlaat te oordelen of er dient te worden beslist dat er grond is om de nietigverklaring uit te spreken, bij voormeld artikel 446 geregeld, geacht heeft dat de operatiën van credit op rekening-courant niet mochten worden afgescheiden van de debit-operatiën wanneer, zoals in onderhavig geval, de bank gehandeld had met het doel de toestand van de schuldenaar weder goed te maken;

Overwegende dat het evenmin strijdig is te beslissen dat, nu remises in rekening-courant handelingen zijn onder bezwarende titel, zij als zodanig onder artikel 446 van het Wetboek van Koophandel kunnen vallen, doch dat er geen termen zijn om deze nietigverklaring uit te spreken, wanneer gelijk ten deze de schuldenaar gehandeld heeft met een doel als hierboven is omschreven;

Overwegende eindelijk dat, nu deze overwegingen van het arrest wettelijk kunnen dragen de beslissing van het Hof van Beroep de vernietigingsbevoegdheid niet aan te wenden, welke artikel 446 aan hetzelfde toekent, de reden van het arrest, welke door het derde middel en door het eerste onderdeel van het vierde middel gecritiseerd werd, ten overvloede is ingeroepen, weshalve aanlegger er geen belang bij heeft er tegen op te komen;

Dat het derde en het vierde middel niet kunnen worden aangenomen;

Over het vijfde middel: schending van de artikelen 446 van het Wetboek van Koophandel (wet van 18 April 1851 over het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling), 1134, 1135 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest ter afwijzing van de op voormeld artikel 446 gegronde vordering beslist enerzijds bij overneming van de gronden der eerste rechters: a) dat de bij deze bepaling omschreven nietigheid mag worden uitgesproken, indien de schuldeiser, toen hij betaling ontving, kennis had van de staat van ophouding van betaling; b) dat niet betwist wordt dat de partijen nog met een rekening-courant opereerden en dat, in de klassieke theorie de rekening-courant geen betaling is in de juridische zin des woords, en anderzijds op eigen gronden: a) dat, behalve het kennis hebben van de staat van ophouding van betaling, artikel 446 de kwade trouw van de derde vereist; b) dat de remises in rekening-courant handelingen onder bezwarende titel uitmaken en dat zij als zodanig onder artikel 446 kunnen vallen, zulks terwijl:

1° de gronden elkander tegenspreken, waar zij beurtelings impliceren: a) dat het enkele kennis hebben van de staat van ophouding van betaling volstaat en niet volstaat opdat een handeling krachtens artikel 446 zou kunnen vernietigd worden;

b) dat de remises in rekening-courant handelingen uitmaken en niet uitmaken, welke vatbaar zijn voor vernietiging uit kracht van dezelfde bepaling (schending van artikel 97 van de Grondwet);

2° dat in elk geval de remises in rekening-courant betalingen of handelingen onder bezwarende titel zijn, welke onder artikel 446 van het Wetboek van Koophandel kunnen vallen (schending van deze bepaling en van de artikelen 1134 en 1135 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat het eerste onderdeel van het vijfde middel in het eerste deel ervan om de reden, verstrekt naar aanleiding van het onderzoeken van het derde middel, niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang;

Overwegende, wat het tweede deel van dit onderdeel aangaat, dat het niet tegenstrijdig is te zeggen, dat een remise in rekening-courant geen betaling is in de juridische zin van het woord, maar desondanks een handeling onder bezwarende titel uitmaakt, welke kan worden vernietigd krachtens artikel 446 van het Wetboek van Koophandel;

Overwegende ten aanzien van het tweede onderdeel dat, zoals in het antwoord op het vierde middel wordt gezegd, het Hof van Beroep aangenomen heeft dat de remises in rekening-courant onder toepassing konden vallen van voormeld artikel 446, maar, zijn beoordelingsmacht aanwendend, geacht heeft dat er in onderhavig geval geen grond aanwezig was om de nietigverklaring uit te spreken van de door de curator aangevallen handelingen; dat zodanige beslissing in gene dele artikel 446 van het Wetboek van Koophandel schendt;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger qualitate qua tot de kosten en tot de vergoeding van 150,— frank jegens verweerster.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 3 Juli 1953

Zetel: M.M. Devaux, voorzitter, Moureau en Holoye, verslaggever

Auditoraat: M. Maroy, auditeur

Advocaat: M. Cambier

1. Vreemdelingen. — Beroep (1 en 2)

2. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Recht van verdediging (2).

1. *De Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen is een administratief rechtscollege (implicite, doch zekere oplossing, gezien de door de Raad van State uitgesproken verwijzing).*

2. *De wetgever heeft gewild dat de procedure voor de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen op tegenspraak geschiedt, wat het eerbiedigen van de rechten van verdediging impliceert.*

Derhalve is bij de uitspraak van de Raad machtsoverschrijding gepleegd wanneer een belangrijk stuk, dat tegen de verzoeker was aangevoerd, hem niet is medegedeeld.

Delgrange t/Belgische Staat (Minister van Economische Zaken en Middenstand)

Gezien het 1 Februari 1952 ingediende verzoekschrift, waarbij Louis Delgrange beroep instelt tot nietigverklaring van de uitspraak d.d. 10 December 1951 waarbij de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen ongegrond verklaart het beroep door verzoeker ingesteld tegen de beslissing van de Minister van Economische Zaken en Middenstand, die hem de beroepskaart voor vreemdelingen weigert;

.....

Overwegende dat verzoeker, genaturaliseerd Duitser van Belgische oorsprong en staatloos geworden, 21 Maart 1951 bij de Minister van Economische Zaken en Middenstand een aanvraag om beroepskaart heeft ingediend om te mogen optreden als tolk en technisch vertaler voor het Duits; dat hij van de verwerping van

zijn aanvraag kennis kreeg bij schrijven van 1 October 1951, dat voor de verwerping de volgende motieven opgaf: « Uit de ingewonnen inlichtingen blijkt dat U de vereiste zedelijke waarborgen niet biedt om in België het beroep uit te oefenen waarvoor U de beroepskaart voor vreemdeling aanvraagt »; dat het beroep, door verzoeker tegen die beslissing ingediend, 10 December 1951 verworpen werd door de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen; dat de beslissing van de Raad als volgt gemotiveerd was: « Aangezien de motieven, die de administratieve beslissing hebben gerechtvaardigd, in beroep bewezen zijn gebleven »;

Overwegende dat verzoeker zijn vraag om nietigverklaring van de beslissing van 10 December 1951 grondt op de schending der rechten van de verdediging, welke schending hieruit blijkt dat hij geen kennis heeft gekregen van sommige in het dossier voorkomende, voor hem ongunstige gegevens, alsook op de onvoldoende motivering;

Overwegende dat vaststaat dat de Minister van Economische Zaken en Middenstand, vooraleer zijn beslissing te nemen, het advies heeft gevraagd van de Minister van Justitie, Dienst vreemdelingenpolitie, die antwoordde dat hij oordeelde « zich te moeten verzetten tegen de uitoefening, in België, door de genaamde Delgrange van het beroep van tolk-vertaler »; dat de tegenpartij aanvaardt dat de genomen beslissing op dat advies werd gegrond; dat zij immers beweert dat « het voor verzoeker geen belang heeft dat de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen wegens het vertrouwelijk karakter van het advies van de Minister van Justitie, waarop de weigering hem een beroepskaart af te geven gesteund is, geoordeeld heeft hem geen kennis te moeten geven van dit advies »; dat « zelfs al had men verzoeker zonder omwegen in kennis gesteld van het ongunstig advies van de openbare veiligheid, de beslissing van de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen toch dezelfde zou gebleven zijn, daar die Raad de argumenten van de betrokkene beoordeelt en interpreteert aan de hand van het door een terzake speciaal bevoegde dienst uitgebracht advies »; dat de tegenpartij er op wijst dat dit advies te verklaren is door « de heel speciale toestand van de betrokkene, wegens zijn activiteit in de Abwehrstelle België gedurende de bezetting »;

Overwegende dat volgens het koninklijk besluit van 16 November 1939, houdende reglementering van de beroepsbedrijvigheid der vreemdelingen, beroep bij de Raad voor economisch onderzoek openstaat voor de vreemdeling die sedert meer dan vijf jaar in België verblijft en aan wie de « beroepskaart » geweigerd werd; dat dit besluit genomen krachtens de wet van 1 Mei 1939, waarbij aan de Koning bepaalde machten worden toegekend, gewild heeft dat aan het instellen van dit beroep nauwkeurige waarborgen verleend worden; dat elke kamer van de Raad voor economisch onderzoek wordt voorgezeten door een magistraat; dat de vreemdeling zich voor de Raad kan doen bijstaan of vertegenwoordigen door een op de tabel van een Belgische balie regelmatig ingeschreven advocaat;

Overwegende dat de wetgever gewild heeft dat de procedure voor de Raad voor economisch onderzoek op tegenspraak geschiedt, wat het eerbiedigen van de rechten van verdediging impliceert; dat een belangrijk stuk, dat tegen verzoeker was aangevoerd, hem niet is medegedeeld; dat de procedure onregelmatig is; dat de beslissing moet vernietigd worden.

Besluit :

Art. 1. — De beslissing d.d. 10 December 1951 van de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen wordt nietig verklaard.

Art. 2. — Het arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen en er zal melding van worden gemaakt in de rand van de vernietigde beslissing.

Art. 3. — De zaak wordt verwezen naar de anders samengestelde Raad voor economisch onderzoek inzake vreemdelingen.

Art. 4. — De kosten, bepaald op 300 frank, zijn ten laste van de Staat (ministerie van Economische Zaken en Middenstand).

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer — 7 December 1953

Voorzitter : M. De Cock

Raadsheren : M.M. J. Rutsaert en Van Hal

Advocaat-Generaal : M. van den Eynde de Rivieren

Advocaten : Mrs Goffin en Willemaers

Eigendom. — Te goeder trouw gebouwd hebben op het naburig erf van een ander. — Geen veroordeling tot afbraak, doch slechts tot schadevergoeding. — Niet-toepasselijkheid van art. 550 B.W.

Wanneer de eigenaar van een erf te goeder trouw iets verder over de grenslijn dan toegelaten op het naburig erf heeft gebouwd en de eigenaar van dit laatste heeft laten begaan tot de muren waren opgetrokken, bestaat er geen aanleiding om de afbraak van het gebouw te bevelen, doch alleen tot toekenning van een schadevergoeding, die de rechter billijk oordeelt om de door de onrechtmatige daad veroorzaakte schade te herstellen.

Artikel 550 B.W. vindt ten deze geen toepassing, daar het hier niet gaat om een gebouw, dat de waarde van eens anders erf verhoogt en door natrekking eigendom wordt van de eigenaar van de grond.

Haenen t/ Boyen en Weenen.

Gezien het hoger beroep, ingesteld tegen de vonnissen, op 22 April 1952 en 23 December 1952 gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Leuven;

Overwegende dat dit hoger beroep ontvankelijk is;

Gezien de aanzegging van dit hoger beroep aan de partij Weenen Emiel, die niet verschijnt;

Dat de zaken Boyen-Lys en Weenen dienen te worden samengevoegd als verknocht;

Overwegende dat de door beroepene Boyen ingestelde eis strekt tot het afbreken van de bouwwerken, die beroeper zou opgericht hebben op een aan de beroepenen toebehorend perceel grond gelegen te Tienen; dat de eerste rechter bij vonnis van 23 December 1952 de afbraak beval;

Overwegende dat uit ter zake door deskundige Vandeplass gestrekte gegevens kan afgeleid worden, dat beroeper slechts met 0,42 m. aan de voorkant en 0,39 m. aan de achterkant de grenslijn, die hem van beroepenen scheidt, overschrijdt, en slechts met 0,22 m. aan de voorkant en 0,19 m. aan de achterkant, indien aangenomen wordt dat hij het recht had « te paard op de grens van beide eigendommen te bouwen »;

1°) Overwegende dat beroeper op artikel 663 van het Burgerlijk Wetboek steunt, zoals dit geïnterpreteerd wordt door het arrest van 30 November 1952 van het Hof van Verbreking (Journ. Trib. 1953, blz. 103), om te beweren dat hij aan beide zijden van de grens mocht bouwen en er dus slechts op een afstand van

0,22 m. (van voren) en 0,19 m. (aan de achterkant) te ver werd gebouwd;

Overwegende dat volgens beroepen bedoelde erven en gronden zich buiten stad en voorsteden bevinden, zodat artikel 663 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing zou zijn;

Overwegende dat ten deze geen voldoende gegevens voorgebracht worden om hieromtrent uitspraak te doen; dat zelfs geen plan bij de bundels berust, dat zou toelaten zich nopens de geopperde vraag een mening te vormen of een oordeel te vellen; dat dan ook hieronder bevolen onderzoeksregel geboden is;

2°) Overwegende dat uit het onderzoek van de zaak blijkt dat door beroeper niet te kwader trouw werd gehandeld; dat het door een gebrek aan voorzorg en onvoorzichtigheid is, dat de grens van de erven overschreden werd en dat eveneens door beroepen Boyen-Lys een gebrek aan voorzorg werd betoond; dat zij immers nalatig zijn geweest door alles te laten begaan tot de muren waren opgetrokken en het te laat was, terwijl zij nochtans in hun besluiten bekenen op tien minuten van de in het geding bedoelde plaats af te wonen;

Overwegende dat, gezien de zeer beperkte wijze waarop de grenslijn overschreden werd en de nalatigheid, welke beroepen zelf betoonden, het Hof de wijze dient te bepalen, waarop de door beroeper berokkende schade het best zal hersteld worden; dat in de gegeven omstandigheden niet de afbraak, doch het toekennen van een zeker bedrag aan schadevergoeding op billijke wijze de schadelijke gevolgen van de besproken onrechtmatige handeling zal herstellen (zie in deze zin Kluyskens bl. V, Zakenrecht, 3e dr., blz. 159-160); Dalloz : Jurisprudence Générale, bd. 38, V° Propriété, blz. 278, Nr 452 in fine);

Overwegende dat het dus ten deze gaat om het herstel van een niet gerechtvaardigde krenking van het eigendomsrecht; dat de hier aanvaarde oplossing kan aangenomen worden, op grond van de principen van de extra- contractuele verantwoordelijkheid; dat geen beroep kan noch dient gedaan te worden op artikel 550 van het Burgerlijk Wetboek, daar het hier niet gaat om gebouwen, die aan de erf van een ander een hogere waarde geven en door natrekking eigendom worden van de eigenaar van de grond (zie nopens dit beperkt punt het vonnis a quo, alsook Kluyskens, op. cit., blz. 159); dat de strijdige interpretatie van beroeper slechts op de letter, niet op de geest van de wet steunt;

Overwegende dat, indien beroepen nalatig zijn geweest, nochtans niet blijkt dat zij zich stilzwingend eens verklaarden met de wijze van bouwen van beroeper;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gezien artikel 24 der wet van 13 Juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan,

rechtdoende op tegenspraak ten opzichte van partij Boyen-Lys en bij verstek ten opzichte van partij Weenen,

Ontvangt het beroep, voegt samen de zaken nummers 23.749 en 24.942, die er het voorwerp van uitmaken,

En vooraleer er verder ten gronde over te oordelen, benoemt als deskundige de door de eerste rechter reeds aangestelde deskundige Vandenplas René, gezworen landmeter te Tienen, die in een beredeneerd verslag, dat in de wettelijke vormen ter griffie van het Hof zal neergelegd worden, bepalen zal:

1°) of bedoelde eigendommen van beroeper en beroepen, gelegen te Tienen, O. L. V. ter Steenstraat,

dienen beschouwd te worden als gelegen «in stad» of «voorsteden», naar de zin dezer bewoordingen in artikel 663 van het Burgerlijk Wetboek; en desbetreffende alle nuttige gegevens en inlichtingen verstrekken zal of zo mogelijk het nodige plan opmaken zal;

2°) welk het bedrag is van de schade opgelopen door beroepen:

a) ten gevolge van het overschrijden van de grenslijn door het gebouw van beroeper op een afstand van 0,22 m. aan de voorkant en 0,19 m. aan de achterkant, dit voor het geval dat voormelde eigendommen zouden dienen beschouwd te worden als gelegen in stad of voorsteden;

b) ofwel ten gevolge van het overschrijden van de grenslijn op een afstand van 0,42 m. aan de voorkant en 0,39 m. aan de achterkant, in geval genoemde eigendommen zouden moeten beschouwd worden als niet in stad of voorsteden gelegen, dit alles na inzage te hebben genomen van de bundels, partijen te hebben gehoord en alle nuttige inlichtingen te hebben ingewonnen; gelast tevens de deskundige de vragen te beantwoorden, die partijen hem desgevallend zouden stellen en die hem ter zake nuttig zouden blijken; om daarna door partijen besloten te worden zoals behoren zal;

Houdt de beslissing over de kosten aan.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 17 Juni 1953.

Voorzitter : M. Thienpont

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Vanparijs

Advocaat-Generaal : M. Matthijs

Advocaten : Mrs Van Malderen en Vande Velde-Winant

Provisieel vonnis. — Vatbaarheid voor hoger beroep.

Een vordering bij voorraad is een incident van de hoofdvordering en volgt het lot van deze laatste wat de vatbaarheid voor hoger beroep betreft.

Krachtens art. 451, lid 2, Rv. kan van vonnissen, waarbij een provisie wordt toegestaan, hoger beroep worden ingesteld voordat het eindvonnis gewezen is.

Wanneer een vonnis verscheidene onderling verknochte beslissingen inhoudt, waarvan de ene onmiddellijk voor hoger beroep vatbaar zijn en de andere wegens hun voorbereidend karakter eerst tegelijk met het eindvonnis, is het beroep ontvankelijk tegen het gehele vonnis.

Faes t/ Mr Van de Velde-Winant q.q.

Advies van het Openbaar Ministerie

I. Oorspronkelijke eis en vonnis «a quo»:

De oorspronkelijke eis, door aannemer Van der Elst vóór de rechtbank van eerste aanleg te Gent ingesteld, strekte tot de veroordeling van de heer Faes tot betaling van een bedrag, 63.860,75 fr. groot, saldo van de bouw prijs van een woonhuis, hetwelk door voornoemde aannemer voor rekening van de oorspronkelijke verweerder gebouwd werd te Gentbrugge, Oscar De Gruyterstraat n° 23, op grond van een overeenkomst van aanneming dd. 28 April 1950 en volgens plans, aannemingsvoorwaarden, beschrijvend bestek en andere bescheiden en aanwijzingen van ingenieur-architect Paul Bergmans, voor de globale prijs van 286.960 fr., vermeerderd met de taxe tegen 4,5 % of 12.913,20 fr., en bovendien bijkomende niet voorziene werken, voor een totaal bedrag van 11.229,60 frank en 12.757,95 frank zijnde dus in totaal 323.860,75

frank, waarop een bedrag van 260.000 fr. afbetaald werd.

Vóór de rechtbank heeft oorspronkelijke verweerder deze eis betwist, o.m. aanvoerend :

1°) dat het geëiste bedrag van 12.757,95 fr. wegens onvoorziene werken niet verschuldigd was,

2°) dat hem een vergoeding van 150 fr. per dag verschuldigd was, omdat de werken met 60 dagen vertraging werden beëindigd,

3°) ten slotte, dat een reeks gebreken, opgesomd in het proces-verbaal van voorlopige aanvaarding, eerst moesten worden bijgewerkt.

Bij vonnis op tegenspraak dd. 28 Februari 1952 heeft de rechtbank de wedereis van 150 fr. per dag voor de duur der werken boven de voorziene termijn als ongegrond afgewezen. Wat de opgesomde gebreken betreft, heeft zij op voorstel van de eiser zelf bevolen dat deze gebreken zouden bijgewerkt worden vóór 30 April 1952.

Nopens het geëiste bedrag van 12.757,95 fr. wegens onvoorziene werken heeft de rechtbank het noodzakelijk geacht de persoonlijke verschijning van partijen in raadkamer te bevelen.

Er dient echter te worden opgemerkt dat bij zijn laatste besluiten voor de rechtbank oorspronkelijke aanlegger, aanvoerend dat het niet billijk ware de betaling van het geëiste saldo (63.860,75 fr.) voor onbepaalde tijd te verdagen ten gevolge van een deskundig onderzoek, dat door de oorspronkelijke verweerder werd aangevraagd, de provisionele veroordeling van deze partij gevorderd heeft tot beloop van een bedrag van 55.000 fr.

Bij hetzelfde vonnis heeft de rechtbank deze laatste eis toegewezen, echter enkel tot beloop van een bedrag van 20.000 fr. tegen deze beslissing is de oorspronkelijke verweerder tijdig en in regelmatige vorm in beroep gekomen, terwijl intussen de oorspronkelijke aanlegger bij vonnis van de rechtbank van koophandel te Gent dd. 30 Augustus 1952 failliet werd verklaard.

II. Nopens de ontvankelijkheid van het beroep.

De curator in het faillissement van oorspronkelijke aanlegger heeft voor het ogenblik uitsluitend tot de nietontvankelijkheid van het beroep besloten, zich het recht voorbehoudend naderhand gebeurlijk ten gronde te concluderen. Stelling van geïntimeerde is de volgende : enerzijds in de mate waarin het bestreden vonnis de persoonlijke verschijning van partijen in raadkamer heeft gelast, en waar dit vonnis aan de oorspronkelijke aanlegger de gelegenheid heeft gegeven de gebreken bij te werken, dient deze beslissing als een zuiver voorbereidend vonnis te worden beschouwd, waartegen het gebeurlijk beroep enkel kan worden ingesteld na en samen met het vonnis, dat over de grond van de zaak zal worden gewezen (art. 451, 1e lid, Rv.).

Anderzijds, waar het beroep gericht is tegen de beslissing van het vonnis, waarbij tegen appellant een provisionele veroordeling van 20.000 fr. uitgesproken werd, is dit beroep « defectus summae » niet ontvankelijk.

Immers, — zo beweert geïntimeerde, — de provisionele eis dient ten opzichte van de vatbaarheid voor hoger beroep afzonderlijk te worden beschouwd en is onafhankelijk van de hoofdeis; daar hij in onderhavig geval 25.000 fr. bedroeg, dus een bedrag, dat ligt beneden het voor de vatbaarheid voor hoger beroep vereiste bedrag, en de eerste rechter 20.000 fr. heeft toegekend, is het bestreden vonnis dus ook voor hoger beroep niet vatbaar.

Deze redenering is klaarblijkelijk onjuist en wel wegens de volgende redenen :

1°) Oorspronkelijke aanlegger heeft vóór de eerste rechter subsidiair een provisionele veroordeling gevorderd, niet van 25.000 fr., zoals de geïntimeerde curator beweert, maar wel van 55.000 fr. (zie het afschrift van zijn besluiten in de bundel van de curator), zodat, — zelfs in de stelling van geïntimeerde, — de nietontvankelijkheid « defectu summae » elke grondslag mist.

2°) Het bedrag van de geëiste provisionele veroordeling is trouwens zonder belang ter zake. Inderdaad de provisionele eis, welke één der partijen in de loop van een geding instelt, is een louter incident, een bijzaak van de hoofdeis, en is derhalve ten opzichte van de aanleg gebonden aan het lot van deze hoofdeis, ingevolge het beginsel « accessorium sequitur principale ». Hieruit volgt dat, met verwijzing naar het laatste lid van art. 451, Rv., luidens hetwelk het beroep tegen de vonnissen, welke een provisie hebben toegekend, ingesteld kan worden vóór het definitief vonnis ten gronde, dit beroep al dan niet ontvankelijk is, naar gelang het definitief vonnis over de grond der zaak op zijn beurt al dan niet voor beroep vatbaar blijkt. (zie art. 38, laatste lid, Wet dd. 25 Maart 1876 op de bevoegdheid).

Derhalve zo het bedrag van de oorspronkelijke hoofdeis, desgevallend vermeerderd met het bedrag van de wedereis, vatbaar is voor hoger beroep, zodat het beroep tegen het vonnis over de grond van deze eis « ratione summae » ontvankelijk blijkt, zo is in dit geval het beroep tegen het vonnis, dat in verband met deze hoofdeis, aan één der partijen in zake een provisie toekent vooraleer verder ten gronde te beslissen insgelijks ontvankelijk, zelfs indien de geëiste provisie lager is dan het bedrag, vereist voor de vatbaarheid van hoger beroep.

(Zie : P. de Pape, « De la compétence d'attribution » Bijdrage in B. J. 1886, par. XXX, kol. 311; Idem., « Etudes sur la compétence civile », B. I., « De la compétence relative aux incidents », n° 39, blz. 424-425; R. P. D. B., V° Compétence en matière civile et commerciale, n° 1422; Contra : Glasson et Tissier, B. I., blz. 824).

In het onderhavige geval is de waarde van de hoofdeis of beter gezegd de uiteindelijk betwiste waarde van het geschil minstens 63.860,75 fr. Het hoger beroep tegen het vonnis, dat dienaangaande definitief ten gronde zou beslissen, is ongetwijfeld ontvankelijk. Dienvolgens, welke ook het bedrag geweest is van de door de oorspronkelijke aanlegger gevorderde provisie, — 25.000 fr. of 55.000 fr., — in elk geval is naar ons oordeel het beroep tegen het bestreden vonnis in de mate waarin het appellant tot betaling ener provisie van 20.000 fr. heeft veroordeeld wel degelijk ontvankelijk, bij toepassing van de artikelen 38, laatste lid, der wet dd. 25 Maart 1876 en 451 — laatste lid van het W.B. Rv.

Geïntimeerde dient dus te worden uitgenodigd ten gronde te besluiten.

Arrest

Overwegende dat geïntimeerde aanvoert dat het hoger beroep onontvankelijk is om reden dat het bestreden vonnis deels voorbereidend is en deels (nl. waar het een provisie van 20.000 fr. aan geïntimeerde heeft toegestaan) beslist heeft over een eis, die niet vatbaar is voor hoger beroep;

Overwegende dat deze stelling volkomen verkeerd is; dat de provisionele eis 55.000 fr. bedroeg (en niet 25.000 fr. zoals geïntimeerde ten onrechte beweert); dat bovendien de provisionele eis een incident is van de hoofdeis en het lot van deze laatste volgt, wat de vatbaarheid voor hoger beroep betreft (R.P.D.B. V°

Comp. en mat. civ. n° 1422, met de aldaar aangehaalde rechtsleer en rechtspraak); dat verder luidens art. 451 Rv. het beroep tegen een vonnis, dat een provisie toekent, vóór het definitief vonnis mag ingesteld worden;

Overwegende dat, wanneer een vonnis verscheidene onderling verknochte beslissingen inhoudt, waarvan de ene onmiddellijk voor beroep vatbaar zijn en de andere wegens hun voorbereidend karakter slechts na het definitief vonnis voor beroep vatbaar zullen zijn, het beroep ontvankelijk is tegen het gehele vonnis (Brussel, 6 Mei 1892, B. J. 1543);

Om deze redenen :

Het Hof, gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer substituut procureur-generaal Mathys in zijn eensluidend advies;

Verklaart het beroep ontvankelijk;

Beveelt aan geïntimeerde ten gronde te concluderen;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van het incident.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 27 November 1953.

Voorzitter : M. Janssens.

Rechters : M. M. Sury en Gepts.

O. M. : M. Lens.

Advocaten : Mrs K. Van Baarle en E. Boonen.

Echtscheiding. — Schuld van beide echtgenoten. — Bevoegdheid van de Rechtbank om een vroeger bevolen maatregel omtrent de hoede van het kind te wijzigen, indien het belang van het kind zulks vordert.

Art. 302 B.W. slaat alleen op het geval, dat de echtscheiding is uitgesproken op grond van de schuld van een der echtgenoten; dit artikel is echter niet van toepassing, indien de echtscheiding op grond van wederzijdse schuld van beide echtgenoten is toegestaan. Dan zijn immers beide echtgenoten even onwaardig en heeft de Rechtbank het recht ambtshalve de hoede der kinderen toe te vertrouwen aan een der echtgenoten of aan een derde naargelang van hetgeen naar het oordeel van de Rechtbank het meest in het belang is van de kinderen.

Om dezelfde redenen is de Rechtbank bevoegd in zodanig geval buiten verzoek van de familie of van de procureur des Konings een reeds vroeger bevolen maatregel omtrent de hoede van het kind te wijzigen, indien het belang van het kind zulks vordert.

Amelinckx t/ Belderbos.

Overwegende dat de eis ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat de hoede van het kind Maria Belderbosch, geboren te Antwerpen op 27 October 1938, aan aanlegster zal worden toevertrouwd;

Overwegende dat bij vonnis der Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen d.d. 13 October 1942 de echtscheiding tussen partijen op grond van wederzijdse schuld werd toegelaten; dat bij hetzelfde vonnis de hoede van het kind Maria aan verweerder werd toevertrouwd;

Ontvankelijkheid :

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de vor-

dering niet ontvankelijk is, daar zij slechts kan ingesteld worden ofwel door het Openbaar Ministerie ofwel ingevolge een besluit van de familieraad; dat verweerder deze mening grondt op artikel 302 B.W.;

Overwegende nochtans dat art. 302 enkel het geval voorziet van een echtscheiding, op grond van de schuld van één der echtelieden toegelaten; dat voormeld artikel niet toepasselijk is, wanneer de echtscheiding zoals ten deze op grond van wederzijdse schuld toegestaan is; dat immers dan beide echtgenoten gelijk onwaardig zijn en de rechtbank gerechtigd is ambtshalve de hoede der kinderen toe te vertrouwen aan een der beide echtelieden of aan een derde met het oog op het belang van het kind. (De Page T. I, n° 986);

Overwegende dat om dezelfde redenen de Rechtbank gerechtigd is zonder verzoek van de familie of de Procureur des Konings een reeds vroeger bevolen maatregel, betreffende de hoede, te wijzigen, indien het belang van het kind zulks eist;

dat derhalve de vordering ontvankelijk is;

Ten gronde (zonder belang)

NOOT : In het bij art. 302 B.W. bedoelde geval is een verzoek door de *schuldige* echtgenoot tot wijziging van een vroegere beslissing, waarbij de kinderen aan de niet schuldige echtgenoot werden toevertrouwd, niet ontvankelijk. Een dergelijk verzoek moet door de Procureur des Konings of door de familie, d.w.z. de familieraad, gedaan worden. — Zie Verbr. 26 Maart 1914, Pas. 1914, I, 159, Hof Brussel, 13 December 1925, Pas. 1926, II, 44. Vergelijk verder De Page, I, n° 986 en n° 991 met noot I, en Kluyskens, Personen- en Familierecht, n° 495 v.v., die t.a.p. ook het niet door de wetgever voorziene geval van wederzijdse schuld der beide echtgenoten behandelen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

7 Februari 1953.

Voorzitter : A. Van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Handelsagent. — Rechtskarakter van de agentuurovereenkomst. — Voor onbepaalde tijd aangegane overeenkomst. — Opzegging. — Verschuldigde schadevergoeding.

Het verschil tussen de arbeidsovereenkomst in ruime zin (omvattend zowel hand- als geestesarbeid) en de ondernemingsovereenkomst in ruime zin (omvattend dienstbetoon of verhuring van nijverheid en aanneming van werk) bestaat in het volgende : bij de arbeidsovereenkomst verhuurt de arbeider (of bediende) zijn werkkraacht als dusdanig, afgezien van de bijzondere bestemming van die kraacht, zodat een band van ondergeschiktheid tegenover zijn werkgever noodzakelijk is om het « species » van zijn werk te bepalen; bij het ondernemingscontract verhuurt de werknemer een van de aanvang af bepaalde arbeid en blijft zelfstandig in de uitvoering van zijn taak.

De ondernemingsovereenkomst wordt onderscheiden in een overeenkomst van dienstbetoon of verhuring van nijverheid, wanneer vrije verrichting van diensten is bepaald, en aanneming van werk, wanneer zij gericht is op vervaardiging of bewerking van een stoffelijk voorwerp.

De agentuurovereenkomst is een ondernemingsovereenkomst. Alle verhuringsovereenkomsten, die,

zoals de onderhavige, voor onbepaalde tijd zijn aangegaan, zijn uiteraard opzegbaar. Op de verhuring van nijverheid is artikel 1794 B. W. toepasselijk met alle gevolgen vandien.

De principaal, die buiten wanprestatie van de handelsagent, die voor onbepaalde tijd is aangenomen, zonder inachtneming van een opzeggingstermijn de agent ontslaat, is op grond van de artikelen 1135 en 1794 B. W. tot schadevergoeding verplicht, berekend naar analogie van hetgeen geldt bij het bediendencontract.

Dewaele t/ Firma Soetenest, Drecq & Soetens.

Gezien de dagvaarding van 29 Augustus 1952, waarbij eiser jegens de drie verweerders de verbreking van het contract ten hunnen laste vordert en de hoofdelijke veroordeling om 15.000 frank commissielonen voor de maanden Juni en Juli 1952 en 25.000 frank schadevergoeding wegens onmiddellijk ontslag te betalen;

Overwegende dat verweerders op 18 Januari 1952 aan eiser bevestigden, dat hij vanaf 9 Januari 1952 in dienst hunner firma als zelfstandige vertegenwoordiger voor gans België was getreden tegen een commissieloon van 10 % op de rechtstreekse en zijdelingse bestellingen in ijzerdraadartikelen gedaan, commissieloon te berekenen op de geleverde bestellingen en te betalen op het einde der maand;

Overwegende dat verweerders op 2 Augustus 1952 aan eiser hebben medegedeeld, dat hij met onmiddellijk gevolg als vertegenwoordiger werd ontslagen;

Overwegende dat arbeidscontract «sensu lato», omvattend handen- en geestesarbeid, en ondernemingscontract «sensu lato», omvattend dienstbetoon of verhuring van nijverheid en aanneming, hierdoor onderscheiden zijn:

bij het arbeidscontract verhuurt de arbeider (of bediende) zijn werk als dusdanig, zijn werkkraft, afgezien van de bepaalde en bijzondere bestemming van die kracht; hij verhuurt zijn activiteit als «genus», zodat een band van ondergeschiktheid en een gezagsverhouding jegens zijn patroon noodzakelijk is om de «species» van zijn werk aan te wijzen en om zijn werk te leiden;

in het ondernemingscontract verhuurt de prestant een van den beginne af bepaalde arbeid en de prestant blijft zelfstandig in de uitvoering van zijn taak (De Page, T. IV, n° 845);

de rechtspraak beslist dat een arbeidscontract noodzakelijk het gezag, het toezicht en de leiding van de patroon onderstelt, welk gezag zich normaal uitgedurende de uitvoering van het werk (Verbr., 3 April 1913, Pas. 1913, I, 168);

Overwegende dat het ondernemingscontract uiteenvalt in een contract van dienstbetoon of verhuring van nijverheid, wanneer vrije prestatie van diensten moet geschieden en in aanneming van werk, wanneer gedacht wordt aan de vervaardiging of bewerking van een stoffelijk voorwerp;

Overwegende dat tussen partijen geschil bestaat over het feit of ter zake een verhuring van nijverheid ofwel een lastgeving bestaat;

Overwegende dat bij lastgeving de lasthebber zijn opdrachtgever vertegenwoordigt om voor en namens hem rechtshandelingen te verrichten (Hof Brussel, 18 December 1937, Pas. 1938, II, 102; De Page, T. IV, n° 849, T. V, n° 355; Hof Gent, 9 Februari 1904, B. J. 1904, pag. 374);

dat dergelijk contract ten deze niet bestaat, maar wel een verhuring van nijverheid, waardoor eiser zijn diensten aan verweerders aanbiedt met het oog op

het sluiten van rechtshandelingen tussen derden en de principaal;

Overwegende dat de jongste rechtsleer en rechtspraak dergelijke agentuurovereenkomst onderbrengt onder de rechtsrubriek: ondernemingscontract (zie Rechtb. van Kooph. Brussel, 19 December 1936, J. C. B. 1937, 182; Hof Brussel, 18 December 1937, Pas. 1938, II, 102; Rechtb. van Kooph. Brussel, 9 April 1947, J. T. 1947, 556; Rechtb. van Kooph. Luik, 9 Juli 1948, Jur. Liège 1948, p. 14; Rechtb. van Kooph. Luik, 24 December 1949, Jur. Liège 1949-1950, p. 247; Rechtb. van Kooph. Brussel, 12 Januari 1949, Pas. 1950, III, 77; Rechtb. van Kooph. Brussel, 12 Mei 1950, J. C. B. 1950, 271; De Page, T. IV, n° 847, voorlaatste lid en T. V, n° 361-362);

Overwegende dat alle verhuringencontracten van onbepaalde duur, zoals het onderhavige, uiteraard opzegbaar zijn (artikel 1780 B. W.; De Page, T. II, n° 759 en 763; Ripert-Boulanger, Tr. de M. Planiol, T. II, éd. 1947, n° 2979); de rechtsleer aanvaardt zelfs dat deze opzegbaarheid een stilzwijgend element is van het contract (zie Ripert-Boulanger, eodem loco, n° 473, 2e lid);

Overwegende dat ten aanzien van verhuring van nijverheid artikel 1794 B. W. toepasselijk is met alle gevolgen vandien en dus onmiddellijk een einde aan het contract kan worden gesteld (Verbr., 13 October 1910, Pas. 1910, I, 443);

Overwegende dat nog altijd een deel van de Belgische rechtspraak van oordeel is dat een vrije handelsvertegenwoordiger door een verhuring van nijverheid aan zijn principaal gebonden is en dat deze band «ad nutum» kan ontbonden worden, wanneer geen van beide partijen het nodig heeft geoordeeld de preciese inhoud der verbintenissen schriftelijk vast te leggen (Rechtb. van Kooph. Brussel, 27 April 1928, Jur. Comm. de Brux. 1928, p. 178; Rechtb. van Kooph. Brussel, 30 November 1929, J. C. Br. 1929, p. 471; Rechtb. van Kooph. Brussel, 19 December 1936, J. C. Br. 1937, p. 182);

dat in bepaalde verhuringen van nijverheid met een overwegend vertrouwenskarakter, bv. patiënt tegenover medicus of cliënt tegenover advocaat, de toepassing van artikel 1794 B. W. eveneens geen aanleiding geeft tot schadevergoeding;

Overwegende echter dat rechtsleer (De Page, T. IV, n° 914 en wat betreft handelsagenten: Fredericq, T. V, n° 214, 1° a, pag. 364) en rechtspraak (zie Fredericq voornoemd) meer en meer volgende mening aanvaardt: ten aanzien van verhuring van nijverheid bij handelsagenten voor onbepaalde duur, waar de principaal, die geen wanprestatie ten laste van de wederpartij inroept, eenzijdig om motieven van eigen belang een einde stelt aan het contract, moet hij op grond van artikel 1135 B. W., artikel 1784 B. W. en van de wederkerigheid der belangen een zekere schadevergoeding betalen aan de onmiddellijk ontslagen agent, die geen fout beging, uitgaven deed, kosten had en op enig blijvend inkomen vertrouwde;

dat in dergelijk geval de rechtspraak een vergoedingstermijn aanvaardt, enigszins analogisch en toch vrij berekend naar de vergoedingstermijnen in zake bediendencontract aangenomen;

Overwegende dat de rechtbank ook deze mening huldigt en een vergoedingstermijn van 3 maanden aan eiser toekent, rekening houdend met het belang der functie, het bedrag van het loon, de moeilijkheid om een gelijkaardige betrekking te vinden, het gebruik, enz.;

Overwegende echter dat de gedorven winst niet gelijkstaat met de driemaandelijke provisie, daar deze provisie een brutocijfer is, zodat de rechtbank zelf op

grond van alle gegevens, deze vergoeding raamt en dit onmiddellijk zou doen, ware het niet dat een expertise voor de gevorderde commissielonen van Juni en Juli 1952 noodzakelijk is en de rechtbank dienvolgens ook wat dit vergoedingspunt betreft, vooraf en meteen deskundig advies kan inwinnen;

Overwegende dat eiser, die recht heeft op 10 % van de prijs van alle rechtstreekse of zijdelingse bestellingen in ijzerdraadartikelen gedaan, 15.000 frank provisie vordert voor de maanden Juni en Juli 1952;

dat verweerders deze eis betwisten en beweren dat hem nog slechts een bedrag van 1.481,05 frank toekomt, vermits verweerders 6.403 frank herstellingskosten aan eisers auto hebben betaald;

Overwegende dat partijen het dienaangaande niet eens zijn; dat eiser zelf geen eigen bewijs van de zijdelingse leveringen kan hebben, zodat hij gerechtigd is inzage van de boekhouding van verweerders te vorderen, daar de principaal een objectieve mededelingsplicht heeft;

Overwegende dat een deskundige de rechtbank dienaangaande voorlichten en tevens nagaan zal of eiser iets voor gepresteerde diensten aan zijn auto door verweerders schuldig is;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend;

Zegt eerst tegenover de vennootschap en dan tegenover de vennoten dat eiser wegens eenzijdige verbreking van het handelsagentuurcontract recht heeft op een schadevergoeding a rato van 3 maanden;

En vooraleer verder ten gronde te wijzen over dit bedrag en de gevorderde commissielonen:

Benoemt als deskundige de heer Gruwez Albert, Deken Camerlyncklaan n° 29, te Kortrijk, die in een gemotiveerd verslag, gesloten met de wettelijke eedformule en neder te leggen ter Griffie der Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, Houtmarkt 5, binnen de anderhalve maand na de aanvaarding van zijn taak, volgende opdracht vervult:

1° partijen aangetekend verwittigen van dag, uur en plaats der uitvoering van zijn opdracht;

2° aan de hand van alle inlichtingen, van de boekhouding der beide partijen en van alle nuttige bescheiden bepalen hoeveel provisie eiser contractueel over de maanden Juni en Juli 1952 moet ontvangen;

3° zeggen of verweerders herstellingskosten aan eisers auto hebben verricht, zo ja, wanneer en voor hoeveel;

4° bepalen welke brutoprovisie eiser voor de 3 laatste maanden van het agentuurcontract te ontvangen had;

Om naderhand door partijen te worden besloten en door de rechtbank gevonnist als naar recht;

Kosten voorbehouden;

Verwijst de zaak voor het overige naar de eerstkomende algemene oproeping;

Zegt dat eiser de provisie aan de expert zal storten; Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

NOOT: De rechtstoestand van de handelsagenten is in Nederland afzonderlijk geregeld bij de wet van 5 November 1936 (artikel 75a tot en met artikel 75p Ned. W. v. K.).

Handelsagent is naar de omschrijving van de Nederlandse wet hij, die zijn bedrijf maakt van het verlenen van bemiddeling bij het tot stand komen van bepaalde overeenkomsten tussen iemand tot wie hij in een vaste betrekking staat (principaal) en derden, of van het afsluiten van zodanige overeenkomsten op naam en voor rekening van de principaal (artikel 75a Ned. W. v. K.).

De overeenkomst, waarbij de ene partij zich verbindt voor onbepaalde tijd of tot wederopzegging werkzaam te zijn als handelsagent voor de andere partij, kan door beide partijen worden opgezegd met inachtneming van een termijn van drie maanden (artikel 75g, lid 1, Ned. W. v. K.).

Ieder der partijen kan de agentuurovereenkomst zonder opzegging of zonder inachtneming van de voor opzegging geldende bepalingen doen eindigen, doch de partij, die dit doet zonder dat de wederpartij daarin toestemt, handelt onrechtmatig, tenzij zij tegelijkertijd aan de wederpartij een schadeloosstelling betaalt op de voet als bij artikel 75j is bepaald, of de overeenkomst aldus doet eindigen om een dringende, aan de wederpartij onverwijld medegedeelde reden (artikel 75i, lid 1, Ned. W. v. K.).

De schadeloosstelling, in artikel 75i bedoeld, is bij een agentuurovereenkomst, voor onbepaalde tijd aangegaan, gelijk aan het loon voor de duur van de opzeggingstermijn; bij een agentuurovereenkomst, voor bepaalde tijd aangegaan, is zij gelijk aan het loon voor de tijd, dat de overeenkomst had behoren voort te duren (artikel 75j, lid 1, Ned. W. v. K.).

Ingeval een der partijen de agentuurovereenkomst onrechtmatig heeft doen eindigen, heeft de wederpartij het recht hetzij het in artikel 75j bedoeld bedrag, hetzij een volledige schadevergoeding te vorderen (artikel 75l, lid 1, Ned. W. v. K.).

BIBLIOGRAPHIE

J. VAN DER STRAETEN, *Het Charter en de Raad van Kortenbergh*. Twee delen (50+300 en 266 p.) Leuven, 1952 (Publicatie op het gebied der Geschiedenis en Philologie, 3e reeks, deel 47).

Het Charter van Kortenbergh vormt met de Blijde Inkomst, waarvan het de basis mag heten, de sluitsteen van alle Brabantse voorrechten gedurende het Ancien Régime. Over de Blijde Inkomst verschenen reeds verschillende studies. Het Charter van Kortenbergh mocht dus ook wel aan de beurt komen.

Door hertog Jan II (1294-1312) op 27 September 1312 uitgevaardigd om, vóór zijn nakend einde, een laatste weldaad aan zijn volk te bewijzen door het ruime voorrechten te verlenen, riep de oorkonde bovendien een nieuwe instelling in het leven, de Raad van Kortenbergh, bestemd om de privileges van Brabant te doen eerbiedigen, rechtvaardigheid te doen heersen, machtsmisbruiken te bestrijden. Twee keer werd dit belangrijk stuk in de loop der 14e eeuw bekrachtigd: in Augustus 1332 door Jan III (1312-1355), zoon van Jan II, en in September 1372 door Wenzel (1355-1383) en Johanna (1355-1406), schoonzoon en dochter van Jan III. Niettegenstaande de vermelding van deze stukken in de werken van onze nationale historiografie staat men toch voor het wonderlijk feit dat tot heden zomin het charter als de raad van Kortenbergh in een afzonderlijke studie werden behandeld.

Het is de verdienste van pater Vander Straeten deze leemte te hebben aangevuld door het Charter van Kortenbergh, met de twee bevestigingen, die er bij horen en de raad, die er uit geboren is, duidelijk in het licht te hebben gesteld, en het belang ervan klaar te hebben aangegeven.

Dat de instelling een zekere evolutie heeft doorgemaakt, zowel ten opzichte van haar organisatie als van haar bevoegdheid, wordt én door de normatieve bronnen (charters), én door de beschrijvende (rekeningen) in het licht gesteld. Alhoewel het charter van

Kortenberghet meest had uitgeweid over de inwendige inrichting van de raad, zullen toch juist daaraan de eerste en talrijkste verbeteringen aangebracht worden. De bevestiging van 1332 zet de hervorming voort met het aantal leden van veertien op zestien te brengen; deze van 1372 doet hetzelfde door de plaats van bijeenkomst vrij te laten en andere punten als de eed van trouw, de cumulatie van andere ambten, de bescherming der onderhorigen vast te leggen. Al kwam de raad vóór 1372 reeds tot een vrij volmaakte graad van ontwikkeling, toch kende hij pas na de tweede bevestiging zijn volle bloei en ontplooiing. Toen alleen immers hield hij geregeld zijn drie-wekelijkse rechtsdagen en konden zijn beëdigde leden hun door de handvesten opgelegde taak, voor zover dat mogelijk was, stelselmatig en waarschijnlijk doeltreffender volbrengen.

Veel bondiger laten de keuren zich uit over de bevoegdheid van de raad. Op dit gebied is er dan ook een hiaat tussen de normatieve en historische bronnen. Op het eerste gezicht kennen de charters van 1312 en 1372 slechts een rechterlijke bevoegdheid aan de raad toe. Feitelijk echter sloot het charter van Kortenberghet financiële bevoegdheid hoegenaamd niet uit; maar van een politieke bevoegdheid was er zelfs geen spoor te ontwaren. Dat de raadsheren nochtans én rechterlijk, én financieel, én politiek bevoegd waren doen de rekeningen onloochenbaar uitkomen. Uitoefening van de rechtsmacht waren vóór 1372: de enquêtes en waarschijnlijk ook andere rechtszittingen, waarvan men nochtans geen uitdrukkelijke vermeldingen kan aanhalen; na 1372, de enquête van dat jaar zelf, de regelmatige *ghenechten* en andere bemiddelingen in moorden en twistzaken. Van de financiële bedrijvigheid der raadsheren vindt men vóór 1372 geen noemenswaardig spoor, tenzij wellicht voor zover zij in het onderzoek van 1332-1334 enig gezag of invloed op de rentmeesters hebben uitgeoefend; na 1372 komt zij menigvuldig aan de dag: men denke aan hun tussenkomst in de rentmeestersgroep van het groot onderzoek, in de bedekwestie, in de muntregelingen (in de eerste tenminste *de iure*, in de twee laatste *de facto*). Wat ten slotte hun politieke actie betreft, ofschoon die aanvankelijk hoogstwaarschijnlijk niet bestond, kan men toch reeds vóór 1372 er enkele bescheiden uitingen van aanstippen; na 1372 echter schijnen de raadsheren op dit gebied, voor zaken van algemeen belang, naast de hertog zelf en zijn private raad van rechtswege op te treden, hetgeen stellig voor die tijd een ongewoon feit is.

Van de zestien leden was slechts één vierde aan de ridders voorbehouden, de drie andere vierden hadden de steden in beslag genomen. Zulk een verhouding laat op zichzelf reeds vermoeden dat de gemeenten vooral hun eigen belangen zouden behartigen, en dat zij er ook voordeel bij hadden de instelling zo lang mogelijk in werking te houden. De geschiedenis heeft aangevend dat die vermoedens aan de werkelijkheid beantwoorden. Bovendien zal het waarschijnlijk menigeen ook wel als een typisch feit getroffen hebben, dat de raad a.h.w. van Leuven inzonderheid het troetelkind geweest is. Was het immers de stad Leuven niet die, nadat hij omstreeks 1356 geschorst werd, op bijzondere manier protest aantekende? Leuven ook blijkt het te zijn geweest, dat zich vooral moeite heeft getroost om de raad weer in het leven te roepen, en dat de andere steden heeft aangestoot om zijn wederinstelling te eisen. Leuven eindelijk was het dat de boden bezoldigde, die met brieven van 's raeds wegen van Kortenberghet heel Brabant en niet enkel een deel ervan doorkruisten. Ten slotte, indien de toedracht der verdwijning van de raad beter gekend was, zou men wel-

licht nog kunnen bijvoegen dat Leuven ook, door zijn twist met de heer van Rotselaar, de onvrijwillige en wellicht onschuldige oorzaak geweest is voor het definitief uitsterven van onze Brabantse instelling.

Ter vergelijking heeft de auteur er goed aan gedaan het Charter en de raad te vergelijken met enkele analoge instellingen uit de omringende landen (Luxemburg, Engeland, Frankrijk, het Heilig Roomse Rijk, Luik en Vlaanderen).

Ofschoon zich in verschillende landen ongeveer dezelfde omstandigheden als in Brabant voordeden: opvolgingskwesaties, verzwakking van het centraal gezag, e.d., en alhoewel wij omtrent het einde van de XIIIe eeuw practisch overal dezelfde grondbeweging zien ontstaan: de zucht der standen naar politieke ontvoogding, hebben wij toch maar weinige instellingen gevonden die met de raad van Kortenberghet volledig gelijkgesteld konden worden. Meestal was het maar in een of ander opzicht, nl. hetzij als tribunaal, hetzij als regeringslichaam, d.i. als een standencollege dat de centrale macht poogt te controleren en te temperen. Deze beide vrij heterogene kenmerken waren eigen aan de raad van Kortenberghet. Heeft hij zich wellicht ook daarom in zo geringe mate en zo korte tijd waarlijk leefbaar getoond? Eigenlijk hebben alle standenraden, zijn soortgenoten, een even kort bestaan gekend. Allen verdwenen wanneer de Staten-vergaderingen vastere vorm begonnen te krijgen en het centraal gezag sterker gecentraliseerd werd. De Kortenberghetse raad heeft zich nochtans in zekere zin overleefd in het Luikse Tribunaal der XXII, dat dank zij zijn homonegiteit en volmaaktere inrichting haast vijf eeuwen lang heeft stand gehouden.

In het tweede deel publiceert de auteur de drie originele stukken, de latijnse versies, de namen van het charter en van de raad van Kortenberghet door de eeuwen heen, uittreksels uit de stadsrekeningen van Antwerpen, Leuven en Zoutleeuw, een code diplomaticus en een register van historische namen, een samenvatting in het Frans en een namenregister.

Het werk is mooi geïllustreerd en doet eer aan de Leuvense publicaties.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Vergadering van 22 Januari 1954

Nadat een paar confraters de talrijke reeds aanwezige toehoorders aan de vleugel hadden vergast, eerst op zachte melodieën en daarna (om in de sfeer van de avond te komen) op boogie-woogies en andere hot-muziek, opende de voorzitter de vergadering en stelde de spreker van de avond voor.

Onze confrater Mr Pierre Deneef, uit Leuven, werd, door te voldoen aan strenge voorwaarden en na zware proeven daartoe te hebben afgelegd, prijswinnaar van de Rotary-Club en kreeg daardoor een studiebeurs voor de States.

Hij verbleef een jaar in Amerika, doorreisde 23 staten, studeerde gedurende 11 maand internationaal recht aan de University of Southern California en legde er ook examen over af. Dus iemand die iets kan vertellen over « Het Rechtsleven in de Verenigde Staten van Amerika ».

De tekst van zijn causerie, onder de hiervoren vermelde titel, zal eerkort in het « Rechtskundig Week-

blad » worden gepubliceerd. We kunnen ons derhalve in dit verslag ertoe beperken even de meest treffende besluiten aan te halen.

De V.S.A. zijn snel gegroeid : de 13 Britse Kolonies uit 1776 die met een bevolking van 3 à 4 miljoen inwoners de eerste staten werden, zijn thans uitgegroeid tot 48 staten (en daarbuiten nog enkele territoria) met samen een bevolking van méér dan 150 miljoen zielen. Het recht heeft zich op even snelle wijze ontwikkeld en aangepast (thans circa 8.000 nieuwe wetten per jaar).

De grondwet of « Bill of Rights », opgesteld in 1787, moest dadelijk worden aangevuld met 10 amendementen over de persoonlijke vrijheden der burgers, en sindsdien kwamen er nog 12 andere bij.

De president der V.S.A., verkozen bij algemeen stemrecht, is tegelijk staatshoofd, hoofd der regering en leider van zijn politieke partij. Eens verkozen, benoemt hij dus zelf zijn 9 ministers. Onder hem ressorteren rechtstreeks een 60-tal diensten voor verschillende aangelegenheden en een 300-tal ambtenaren zijn alleen aan hem en onmiddellijk verantwoording verschuldigd. Zijn taak is dus zeer omvangrijk.

De wetgevende macht ligt in handen van de Kamers. En hier valt dadelijk op waar de Europese Gemeenschap haar ontwerp van wetgevende structuur is gaan halen : de 435 leden van het Congres worden voor 2 jaar verkozen in verhouding tot de bevolking der onderscheidene staten, terwijl elke staat, groot of klein in inwoners-aantal, 2 senatoren kiest (96 dus in totaal) voor de duur van 6 jaar. Om de 2 jaar wordt echter $\frac{1}{2}$ herkozen. De rol van elke Kamer is in de Bill of Rights voorzien.

Het voorbereidende werk der Kamers gebeurt, zoals bij ons, in commissies. Eén daarvan is de bekende commissie van Mc Carthy. Typisch voor Amerika is b.v. dat ondervragingen van getuigen, door de commissie opgeroepen, over de televisie worden uitgezonden.

Het verschil tussen republikeinen en democraten is dikwijls moeilijk te zien, en berust veelal op de stemming van de kiezers en wordt regionaal gedifferentieerd.

De federatie heeft een stel hoven en rechtbanken voor algemene problemen. De hoogste instantie is het federaal Supreme Court, dat oordeelt in rechte én in feite, waar de rechters een zeer hoge wedde genieten en de advocaten elk geen seconde langer dan één uur mogen pleiten.

Vertonen de 48 staten heel veel punten van gelijkenis, zij hebben ook alle één recht dat onderling bijna zoveel verschilt als dit het geval is tussen de Europese landen. Zij hebben allen een gouverneur en een plaatsvervanger en een cabinet van ministers. Bijna allen hebben een bicameraal stelsel met verkiezingen der titularissen zoals op federaal plan.

In de wetgeving betonen de staten zich echter zeer onafhankelijk van elkaar : strafbaarheid en strafmaat lopen ver uiteen; de echtscheiding is in sommige staten zeer gemakkelijk te bekomen, in andere is men strenger dan in Europa (South Carolina kende ze niet vóór 1948); hoewel de V.S.A. sinds 1933 terug « nat » werden, bestaat in vele staten nog een drankverbod, waaraan de treinreiziger plots herinnerd wordt wanneer de bar gesloten wordt bij het overschrijden van een grens; ook de benamingen der rechtbanken en de wijze van de aanstelling der rechters zijn verschillend; ook de duur van het mandaat dezer laatsten belooft al naar de staat van 2 jaar tot levenslang.

De laagste rechtbanken, Justices of the Peace, worden niet door beroepsmagistraten bezet. Dezelfde man die 's morgens de melk aan uw deur afzette, zal 's namiddags in uw zaak vonnissen. Door de snelle groei van sommige steden werden daar Municipal Courts opge-

richt voor burgerlijke en voor strafzaken, maar soms ook verder gespecialiseerd : b.v. één voor verkeers-overtredingen, één voor jeugdige delinquenten, enz.

Vóórhechtenis komt zelden voor. De onmiddellijke invrijheidstelling mits door de rechter te bepalen borgsom, is regel. In alle steden zijn er gespecialiseerde leningkassen daartoe, en haar agenten helpen eventueel later de verstekmaker opsporen.

Hoewel de geschillen in principe door de rechtbank beoordeeld worden, kent de Grondwet aan ieder burger het recht toe de tussenkomst van een jury te vragen, ook in burgerlijke zaken. Van dit recht wordt ongeveer steeds gebruik gemaakt.

Bijna de ganse zitting wordt besteed aan het verhoren van partijen en getuigen. De advocaat ondervraagt ook zijn eigen cliënt. En bij het nagaan van de identiteit der getuigen wordt steeds het telefoonnummer opgenomen. Het openbaar ministerie zit aan een tafel juist zoals de advocaat der verdediging. Alle ondervragingen worden steeds in hun geheel stenografisch opgenomen.

Eventuele vóórhechtenis wordt slechts van de straf afgetrokken zo de betichte schuldig pleitte. De uitgesproken straf is nooit precies bepaald. Men spreekt de straf uit « voorzien door de wet ». De vrijlating van de veroordeelde zal van zijn gesteltnis en zijn gedrag in de gevangenis afhangen.

Van deze laatste hebben de staten er samen een 3.000. Daarbij heeft de federatie er 33. In de gevangenissen kan men werken en zelfs studeren en diploma's behalen.

Zijn er grote onderlinge verschillen in het recht in de V.S.A., er is ook een sterke neiging tot eenmaking. Er is vooral een snelle ontwikkeling in de toestanden en een onmiddellijk ingrijpen met aangepaste wetgevende maatregelen.

Het welgemeend applaus dat de spreker te beurt viel en de talrijke vragen die daarop gesteld werden, gaven blijk van de levendige interesse waarvan het onderwerp genoot bij de vele aanwezigen.

Met een dankwoord voor de spreker en een gezellig babbeltje werd de avond gesloten.

* * *

Vergadering van 29 Januari 1954

« Iets over Heiligen en Heiligenverering » zou ons vandaag gebracht worden.

De hevige koudegolf en de omstandigheid dat deze vergadering pas een week na de vorige moest belegd worden hadden wel enigszins aan het aantal der aanwezigen geknaagd, maar toch was een ruime groep belangstellende confraters opgekomen toen voorzitter L. Rombaut de vergadering voor geopend verklaarde en ons de persoon van de spreker situeerde.

Prof. Dr Frans Blockmans promoveerde in de geschiedenis te Gent en heeft thans zijn vroegere professoren (op hun beurt leerlingen van de beroemde Pirenne) als collega; hij doceert er de cursus over economische geschiedenis, is daarbij en daarenboven hoofd-archivaris der stad Antwerpen en heeft talrijke publicaties op zijn naam over de economische en rechtsgeschiedenis der Middeleeuwen in Vlaanderen.

En zo komen we tot onze Heiligen. Spijtig voor ons, zegt spreker, maar het was in de Middeleeuwen heel wat makkelijker om heilig te worden, of minstens om als dusdanig door te gaan. Het getuigenis van twee bisschoppen of een Godsoordeel volstonden daartoe.

In de vroegste tijden der christenheid werden alleen de martelaren heilig verklaard; later kwamen daarbij diegenen die door woorden en daden een voorbeeld van deugdzaamheid waren.

De spreker toont dan aan dat, om goed de heiligenverering (en wat er rond als gevolgen ontstaat) in die vroege tijden te begrijpen, men rekening moet houden met twee middeleeuwse opvattingen: 1) dat de heiligen onmiddellijk in contact met het Opperwezen staan en de christenen derhalve zo dicht mogelijk bij de begraafplaatsen dier heiligen willen leven in kloosters en kerken (en ook willen begraven worden) en zij bij gebreke daaraan iets van de heilige, nl. een relikwie, zo dicht mogelijk bij zich willen hebben; 2) dat de middeleeuwer giften doet aan abdijen en kerken, maar deze eigenlijk voor bepaalde heiligen bedoeld zijn, en hij er dan ook op rekent dat deze heiligen mirakelen zullen verrichten als tegenprestatie.

De verhalen over de levens der heiligen en de door hen verrichte wonderen zijn bekend onder verschillende benamingen: vitae, miraculea, translationes, enz.; zij zijn een bron van uitzonderlijk historisch belang voor de kennis van het leven der vroegere middeleeuwen.

Deze relazen zijn in het Westen veel nuchterder en zakelijker dan in het Oosten, waar de heiligen-cultus zijn oorsprong vond. Ginds zijn zij veel spitsvondiger en meer theologiserend. De christene middeleeuwers uit het Westen beoogden bij de heiligenverering vooral een praktisch doel: een voorbeeld tot navolging stellen.

Maar de zucht naar het bezit van relikwieën leidde alhier (in tegenstelling met in het Oosten waar men de onschendbaarheid van het lijk voorstond) tot een soms verwoede kamp om relikwieën te bemachtigen en tot een uitgebreide georganiseerde handel met Rome als centrum.

Dat bij dit alles dikwijls heiligenlevens gecompliceerd of eenvoudig verzonnen werden; dat gewetenloze oplichters steeds gretige lichtgelovigen vonden voor hun meest onmogelijke relikwieën; dat soms tot 16 kerken toe beweerden bewaarster te zijn van het stoffelijk overschot van één en dezelfde heilige; dat dit vaak tot naijver en veten leidde, dit alles kan ons niet verwonderen wanneer wij weten enerzijds hoe intens de zucht naar heiligen en hun reliqua was, en hoe gering anderzijds de waarborgen konden zijn en hoezeer men toen nog diende voort te gaan op iemands woord en goede trouw. Prof. Blockmans illustreerde dit alles met talrijke markante (en soms pikante) voorbeelden, en, zoals dit een man der wetenschap past, met duidelijke bronnenvermelding.

De Hervorming wierp zich dan ook op de op dit terrein ontstane misbruiken. Zifting en herwaarding van alles wat op gebied van heiligen, heiligenlevens, relikwieën en relikwie-verering was ontstaan, drong zich op. Het werd de grote verdienste der Jezuïeten deze taak te hebben aangevat en tot op heden toe te hebben voortgezet. De stichter der school, die zich in het bijzonder op deze studie zou toelagen, was Rosweyde (1570-1629). Na hem werd het werk voortgezet door Bolland (vandaar de benaming Bollandisten) en Henschen. Deze onverdroten doch streng-wetenschappelijke en dus niets of niemand ontziende heiligenbestudeerders kwamen dra in botsing met de Carmelieten omdat de onjuistheid bewezen werd van de legendarische stichting hunner orde. Veroordeling van de Bollandisten door de Inquisitie en posthume rehabilitatie door de Paus waren er het gevolg van.

Het is de grote verdienste der Bollandisten voor het eerst een streng-wetenschappelijke methode te hebben ontworpen, waarbij de handschriften werden vergeleken en de filiatie ervan opgesteld. Zo kon in de loop der drie laatste eeuwen (want de Bollandisten zijn ook thans nog niet rond) het kaf van het koren worden gescheiden.

Maar al bevatten veel vitae, enz. tal van onwaar-

heden en zelfs verzinsels, toch blijven zij een zeer belangrijke bron voor de kennis der vroegere middeleeuwen. Want bijna alleen door deze geschriften krijgen we een kijk op wat in onze steden en dorpen omging duizend en méér jaar geleden. Voor Antwerpen blijkt o.m. dat de twee processies (die van de Besnijdenis en die van O. L. Vrouw) uit het begin der 14e eeuw uitgroeiden tot onze twee hedendaagse grote foren, doordat bij-de-handse koplieden van meetaf aan zorgden voor spijs, drank en vermaak voor de overtalrijke toestromende bedevaarders.

Deze zeer interessante voordracht, waarbij de hierboven beschreven gedachtengang slechts diende tot leidraad voor een zeer groot aantal voorbeelden en anecdoten, dit alles zo mogelijk voorgebracht in humoristische stijl, kende veel bijval en de spreker viel dan ook een warm applaus te beurt.

De voorzitter dankte in bij de omstandigheden aangepaste bewoordingen, en Mr Wittemans scheen zich nog nader om het probleem der Besnijdenis te bekommeren.

Voorzitter Mr L. Rombaut deed dan nog een oproep tot alle confraters voor de eerstvolgende initiatieven der Vlaamse Conferentie:

1) Op 12 Februari e.k. komt de bekende declamator Joost Noydens ons « Reynaert de Vos » voordragen in de feestzaal der stadsschool Quellinstraat; alle confraters en hun dames, alsmede de hh. Magistraten en hun dames zijn van harte welkom.

2) Op 26 Februari e.k. richt de V.C. een openbare zitting in in de Assisenzaal, met als spreker Zeereerwaarde Heer Albert Westerlinck.

3) Tenslotte: op 4 Maart e.k., grijpt het traditionele Worstfeest der stagiaires plaats.

J. G.

MEDEDELINGEN

BELGISCH-LUXEMBURGSE VERENIGING VOOR STRAFRECHT

Op Zaterdag, 13 Februari aanstaande, zal om 14,30 u. op het Gerechtshof te Brussel (zittingzaal der Eerste Kamer van het Hof van Beroep), een algemene vergadering plaats hebben van de Belgisch-Luxemburgse Vereniging voor Strafrecht.

Deze zitting zal gewijd worden aan de bespreking van het verslag dat uitgebracht werd door de commissie ingesteld door de Vereniging op 24 October 1953, ten einde de vraagstukken te bestuderen der intoxicatie door alcohol in verband met de verkeersongevallen en de ontzetting uit het recht een voertuig te besturen.

ALGEMENE PRACTISCHE RECHTSVERZAMELING

Comité Limburg

Op Vrijdag, 29 Januari 1954, ging de stichtingsvergadering door van het comité Limburg der A.P.R. De heer Goevrneur L. Roppe, had zeer welwillend de sectiezaal van de Provincieraad te Hasselt ter beschikking gesteld en vereerde de vergadering met zijn zeer actieve aanwezigheid. Naast de provinciale griffier, de heer van Bokrijk en andere personaliteiten van het Provinciaal Bestuur, waren talrijke leden van de Magistratuur, de balie en de privé-sector aanwezig, terwijl de redactieraad van de A.P.R.-vertegenwoordigd was door de heren F. Van Parys, Raadsheer in het Hof van Beroep te Gent, waarnemend voorzitter en J. Ronse, algemeen secretaris.

Een comité werd samengesteld als volgt :

Voorzitter : de heer F. Vrancken, Vrederechter te Beringen.

Secretarissen : Mr J. Gruyters en de heer H. Carlier. Leden : de heren G. Baeteman, de Borman D., Michiels J., Van Coppenolle M. en Van Deursen A., advocaten; de heer Vrederechter A. Roelants; de heer substituut Procureur des Konings L. Meers; de heren J. Borzee en J. Ceelen van het Provinciaal Bestuur.

« WAARHEIDSSERUM ? »

Een stellingname

Na de uiteenzetting aanhoord te hebben welke door de heer Huybrechts, Raadsheer bij het Hof van Verbreking, op haar vergadering van 29 Januari 1954 werd gedaan, verklaart de Vereniging St Albert-le-Grand, dat het strijdig is met de eerbied aan de menselijke persoon en de rechten der verdediging verschuldigd, het gebruik in recht van de narco-analyse en, op een meer algemene wijze, van alle pharmaco-dynamische zelfstandigheden of andere, met het doel een beklagde van zijn vermogens van vrije wilsbepaling te beroven. Zij keurt ook elk beroep af op lichamelijke of morele gewelddaden, om een beklagde tot bekentenissen te bewegen.

BENELUXRECHT

In de naar aanleiding van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1954 ingezonden memorie van antwoord van de Nederlandse Minister van Justitie, Mr. L. A. Donker, lezen wij, dat het voornemen bestaat nog steeds met de indiening van de memorie van antwoord ten aanzien van het wetsontwerp tot het invoeren van een eenvormige wet betreffende het internationaal privaatrecht (Verdrag van 11 Mei 1951; wetsontwerp ingediend de 15 October 1951; voorlopig verslag verschenen de 4 Juli 1952) te wachten, totdat ook in België een wetsontwerp zal zijn ingediend.

Het is ongetwijfeld te betreuren, dat de Belgische bevoegde ministers de indiening van bedoeld wetsvoorstel zolang reeds hebben uitgesteld.

Zoals bekend werd in het Groot-Hertogdom Luxemburg reeds kracht van wet verleend aan deze eenvormige wet.

Over de eenmaking van het Beneluxrecht schrijft de Nederlandse minister verder nog het volgende :

« De gedachte die bij het ontwerp van een eenvormige wet voor de Beneluxlanden op het gebied van het internationaal privaatrecht is ter sprake gekomen om een eenvormige toepassing van deze wet te bevorderen door de oprichting van een Beneluxhof, dat zijn bemoeiingen wellicht ook tot andere zaken zou kunnen uitbreiden, is nog in studie bij een subcommissie tot eenmaking van het recht. De subcommissie heeft een ontwerp voor een regeling opgesteld en hoopt deze in het voorjaar van 1954 aan de plenaire commissie te kunnen voorleggen. Op de vraag van vele leden, of ondergetekende bereid zou zijn deze gedachte ook op ruimer terrein te overwegen door te streven naar een eenvormige rechtspleging en rechtspraak in nog wijder internationaal verband, zij het volgende geantwoord. Reeds in het kader van de Benelux zullen hoge eisen aan de bereidwilligheid der landen moeten worden gesteld wil van verwezenlijking van bedoelde gedachte sprake kunnen zijn. Het ont-plooiën van bijzonder initiatief voor bevordering van eenvormige rechtspraak kan slechts zin hebben indien van bereidheid daartoe in de andere betrokken landen is gebleken. In wijder internationaal verband dan de

Benelux bestaat daarvoor — het geval van gemeenschappelijk recht in verband met internationale organisaties daargelaten — zeker geen aanwijzing. Eenvormige rechtspraak veronderstelt ook eenvormigheid van het recht ten gronde; zodanige eenvormigheid is slechts op beperkt gebied bereikt.

Over het ontwerp-Beneluxverdrag met betrekking tot de verzekering van motorrijtuigen tegen wettelijke aansprakelijkheid, dat ondergetekende ter kennisneming aan de Kamer heeft doen toekomen, zal hij binnenkort in overleg treden met de Vaste Commissie voor Justitie.

In België hebben de betrokken commissies van de Senaat en van de Kamer van Volksvertegenwoordigers de eerste studie van het ontwerp-verdrag voltooid.

Bij de uitvoering van zodanig verdrag in Nederland zal het vraagstuk van de godsdienstige bezwaren tegen verzekering nader onder het oog worden gezien.

Over het ontwerp-Uitleveringsverdrag, dat de Studiedirectie tot eenmaking van het recht in de drie Beneluxlanden het vorige jaar aan de drie Ministers van Justitie heeft aangeboden, hebben de Regeringen hun standpunt nog niet bepaald. In het bijzonder de voorgestelde regeling van uitlevering terzake van bepaalde politieke delinquenten verdient nog nadere overweging en bespreking. Voorstellen van de commissie inzake de bedrogsdelicten en inzake de werking van de strafwet naar de plaats hebben de ondergetekende nog niet bereikt. De subcommissie voor de herziening van het executieverdrag heeft haar werkzaamheden in het voorjaar aangevangen. De subcommissie inzake de vertegenwoordiging en de volmacht heeft zulks nog niet kunnen doen doordat voor één land nog geen vertegenwoordiger is aangewezen. Het onderzoek over een regeling met betrekking tot de afstamming van natuurlijke kinderen verkeert nog in een eerste stadium. »

TIJDSCHRIFTEN

Verzameling der Arresten en Adviezen van de Raad van State, Juli-Augustus 1953.

Rechtspraak.

Omnilegie, n° 12 - December 1953.

Wetgeving.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, n° 6 - November 1953.

Dr R. Van de Putte : Een Nationale Maatschappij voor Investerings. — Dr J. R. Stellinga : De Nederlandse Raad van State. — Dr R. Pourvoyeur : Overheidsinstellingen inzake misbruiken van economische macht.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, n°s 4-5 - December 1953 - Januari 1954.

Inkomstenbelasting. — Taxes met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirecte belastingen. — Internationale overeenkomsten. — Buitenlandse belastingen. — Varia en Bibliographie. — Personaliae.

Arbitrale Rechtspraak, n° 397 - Januari 1954.

Rechtspraak. — W. N. : Rechterlijke beslissingen.

Nederlands Juristenblad, afl. 5 - 30 Januari 1954.

Mr B. W. F. Paauwe : Rechtsbijstand aan on- en minvermogenen (I). — E. Smid : Het couperen als strafbare dierenmishandeling (II). — Mr M. V. Polak : Het vraagstuk der kunstmatige inseminatie in vreemde rechtssystemen. — Psychiatrisch-juridisch Gezelschap. — Verduistering door faillissementscuratoren.